

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR****FATMA İYİTÜTÜNCÜ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2020/39936

Karar Tarihi : 27/1/2026

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Kenan YAŞAR

Yılmaz AKÇİL

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportörler : Denizhan HOROZGİL

Zehra GAYRETLİ

Başvurucu : Fatma İYİTÜTÜNCÜ

Vekili : Av. Mehmet Fatih ARSLAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza davasında bağlantılı suçlardan birine ilişkin temyiz incelemesi devam ederken diğer suçtan kurulan hükmün istinaf aşamasında kesinleşmesi ve kesinleşen hüküm yönünden infaz aşamasına geçilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/12/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon; adli yardım talebinin kabulüne, masumiyet karinesi, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri, hakkaniyete uygun yargılanma hakkı dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, anılan haklara ilişkin şikâyetlerin kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

4. Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Genel Bilgiler

6. Bireysel başvuru konusu olayların meydana geldiği tarihte öğretmen olarak atanmak isteyen lisans mezunlarının müracaat ettiği 2010 yılı Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) 10 Temmuz Cumartesi günü gerçekleştirilmiş, sınav sonuçları 11/8/2010 tarihinde Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) resmî internet sitesinden duyurulmuştur. Sonuçların açıklanmasından sonra geçmiş yıllara oranla çok sayıda adayın eğitim bilimleri testinde 120 sorunun tamamına doğru cevap verdiğinin anlaşılması üzerine sınavda toplu şekilde kopya çekildiği şüphesiyle idari ve adli makamlarca farklı tarihlerde çeşitli soruşturmalar başlatılmıştır.

7. Diğer taraftan olayla ilgili olarak Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkanlığınca başlatılan idari soruşturma sonucunda 8/9/2010 tarihli bir rapor düzenlenmiş, raporda bilirkişilerce yapılan analizlere göre 10/7/2010 ve 11/7/2010 tarihlerinde gerçekleştirilen KPSS sorularının sınav öncesinde çok sayıda adaya "bir şekilde" ulaştırıldığı kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

8. Bu gelişmeler üzerine ÖSYM, sınavın eğitim bilimleri testinin objektifliğini ve güvenilirliğini kaybettiği sonucuna vararak testin iptal edilmesine 17/9/2010 tarihinde karar vermiştir.

B. Somut Olay Bilgisi

9. 1985 doğumlu olan başvurucu, Dumlupınar Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünden 2007 yılında mezun olmuştur.

10. Başvurucu; öğretmen olarak atanmak isteyen lisans mezunlarının müracaat edebildiği, 10/7/2010 tarihinde yapılan KPSS'nin eğitim bilimleri testindeki tüm sorulara doğru cevap veren adaylardan biridir. Sınavın eğitim bilimleri testinin iptal edilmesi üzerine ÖSYM tarafından sadece eğitim bilimleri testini içeren yeni bir sınav oturumu 31/10/2010 tarihinde düzenlenmiştir. Bu yeni sınav oturumuna da müracaat eden başvurunun eğitim bilimleri testindeki başarı oranı ile iptal edilmeyen 2010 KPSS genel yetenek ve genel kültür testlerindeki başarı oranları kullanılarak hesaplanan P10 puanına göre Millî Eğitim Bakanlığınca öğretmen olarak ataması yapılmıştır.

11. İptal edilen sınavdaki tüm sorulara doğru cevap veren ve ÖSYM'nin yaptığı inceleme sonucu düzenlenen 15/3/2016 tarihli rapora göre genel yetenek testindeki iki soru yönünden *yanlış seçenekte birleşen* adaylardan birinin de başvurucu olduğunun tespit edilmesi üzerine başvurucu hakkında kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık ve resmî belgede sahtecilik, silahlı terör örgütü üyesi olma suçlarını işlediği şüphesiyle Başsavcılık tarafından soruşturma başlatılmıştır.

12. Soruşturma kapsamında başvurunun 31/10/2010 tarihinde tekrarlanan sınavın eğitim bilimleri testindeki 120 sorunun 83'üne doğru cevap verebildiği görülmüştür.

Başvurucunun ayrıca iletişim kayıtlarının incelenmesi sonucunda kendisi gibi yanlış seçenekte birleştiği görülen şüphelilerin bazılarıyla sınava yakın tarihlerde telefonlarının aynı baz istasyonundan sinyal verdiği, diğer bir ifadeyle *baz birlikteliği* tespit edilmiştir. Yine soruşturma kapsamında, başvuruçunun Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile iltisaklı kurumlarda yaklaşık üç sene çalıştığını gösteren sosyal sigorta kaydı, bu kurumlarda aynı dönem birlikte çalıştığı bazı kişilerin iptal edilen sınavda çok yüksek başarı göstermelerine rağmen bir kısmının tekrarı yapılan sınavı girmedeği, bir kısmının ise tekrarı yapılan sınavda başarısının olağan dışı şekilde düştüğü belirtilmiştir.

13. Soruşturma neticesinde Başsavcılık, başvuruçunun kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık ve resmî belgede sahtecilik, silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlemiştir. İddianamede başvuruçunun 2005 ile 2010 yılları arasında yapılan sınavlara girdiği ancak sınavlarda gösterdiği başarının 2010 yılındaki sınavı nazaran oldukça düşük olduğunun anlaşıldığı ifade edilmiştir.

14. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Başvuruçucu; savunmasında 2010 yılında çalıştığı özel kurumdan izin alarak yaklaşık altı ay kadar çok iyi şekilde sınava hazırlandığını, bu nedenle sınavda yüksek başarı gösterdiğini ancak sınavın iptal edilmesi üzerine aynı yılın ekim ayında tekrarlanan sınavda psikolojik nedenlerle iyi bir performans gösteremediğini ileri sürmüştür.

15. Yargılamanın tamamlanmasının ardından Mahkeme 7/11/2018 tarihinde hükmü açıklamıştır. Buna göre başvuruçunun resmî belgede sahtecilik suçundan beraatine, kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçundan 3 yıl 1 ay 15 gün hapis ve 132.780 TL adli para cezasıyla, FETÖ/PDY terör örgütüne üye olma suçundan ise 6 yıl 3 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Gerekçeli kararda Mahkeme; öncelikle FETÖ/PDY hakkında ayrıntılı açıklamalara yer vererek örgütün karakteristik özelliğinin gizlilik ve tedbir olduğunu, mensuplarını kamuya yerleştirmek amacıyla kamu sınavlarının sorularını önceden ele geçirme ve kendisine tam anlamıyla bağlı olan üyelere soruları vererek başarılı olmalarını temin etme gibi meşru olmayan yöntemleri sıklıkla uyguladığı yönünde değerlendirmelere yer vermiştir. Bu bağlamda Mahkeme, gerekçeli kararında sınav sorularını önceden aldığı kesin olarak tespit edilen bir kişinin örgüt üyesi olduğu karinesinin ortaya çıktığını vurgulamıştır. Gerekçeli kararın genel değerlendirmelere ilişkin kısmı şöyledir:

"D-2010 KPSS SINAVINDA SORULARIN SIZDIRILMASI İLE İLGİLİ HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE MAHKEMEMİZİN NİTELENDİRMESİ;

1-Terör Örgütü Üyeliği Suçu Yönünden;

Yukarıda ayrıntısı anlatıldığı üzere FETÖ tarafından bir şekilde (muhtemelen daha önceden ÖSYM'ye sızdırılan örgüt elemanlarınca) 2010 KPSS sınav sorularının çalınıp kurum dışına çıkartılarak sınavdan yaklaşık bir hafta önce örgüt mensuplarına dağıtıldığı sabit görülmüştür. Sızdırılan sınav sorularının FETÖ terör örgütü üyeleri dışında kişilere verilmesi mümkün değildir. Stratejisi ve hareket tarzı itibariyle gizliliğe ve tedbire azami derecede önem veren bu örgütün sınav sorularının sızdırılması gibi önemli ve kamuoyu nezdinde örgüt aleyhine rahatsızlık yaratacak bir konuda tedbirsiz davranması düşünülemez. ÖSYM'den çalınan sınav sorularının FETÖ tarafından %100 güvenilen örgüt mensupları dışındaki kişilere, hatta örgütle yeni tanışmış sempatican konumundaki kişilere dahi verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle sınav sorularını önceden aldığı kesin olarak tespit edilen kişilerin Fetö terör örgütü üyesi olduğu karinesi oluşmaktadır.

3-Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Zararına Dolandırıcılık Suçu Yönünden;

Hukuka aykırı şekilde ele geçirilen sınav sorularını temin edip sınavda gerçek olmayan bir başarı performansı göstererek sıralamada başka adayların önüne haksız bir şekilde geçen adayların bu sayede düzenlenen sonuç belgesine istinaden kamu kurumlarına atanmaları sözkonusu olduğunda kamu kurumu aleyhine dolandırıcılık suçunun oluştuğunda şüphe yoktur. Zira atandıkları kurumda maaş dahil aldıkları her ücret haksız menfaat niteliğindedir. Kişinin bu kurumlarda fiilen çalışıp bir hizmet üretmesi elde ettiği kazancı haksız kazanç olmaktan çıkartmaz. Zira bu durumdaki kişilerin bizzatı o kamu görevine atanmaları haksız menfaat niteliğindedir. Nitekim Yargıtay 15.CD'nin 28/11/2013 tarih, 2012/14137-2013/18702 sayılı kararında "...Bu şekilde 2006 yılı temmuz ayına kadar öğretmenlik yaparak maaş alan sanığın, ilköğretim müfettişlerince yapılan inceleme sonucunda kardeşine ait sahte diploma ile yapmış olduğu müracaat ile öğretmenlik yaptığının tespit edildiği olayda, mahkemenin kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçunun oluştuğuna ilişkin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir. Sanığın eylemini, bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda gerçekleştirdiğinin anlaşılması karşısında, TCK'nın 43/1 maddesinin uygulanması gerektiği..." belirtildiğinden haksız şekilde kamu görevine atanan kişinin eylemi zincirleme nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır. Kişinin aldığı her ücret haksız menfaat niteliğinde olup kamu görevine son verilinceye kadar zincirleme olarak menfaat temini de devam etmektedir."

16. Gerekçeli kararda başvuru ile ilgili olarak Mahkeme; başvuru 2005-2010 yılları arasında KPSS'ye üç kez girdiğini, bu sınavlarda 120 sorudan oluşan eğitim bilimleri testinde verdiği doğru cevap sayılarının sırasıyla 2007 yılında 38, 2008 yılında 32, iptal edilen 10/7/2010 tarihli sınavda ise 120 olduğunu belirterek 2007 ve 2008 yıllarındaki performansı gözönüne alındığında 10/7/2010 tarihli sınavda soruların tamamını doğru cevaplamasını *tarihi bir başarı* olarak nitelendirmiştir. Mahkeme, ayrıca 10/7/2010 tarihli sınavın iptal edilmesi üzerine 31/10/2010 tarihinde tekrar edilen ve önceki sınava nazaran daha kolay olduğu bilirdiğince tespit edilen sınavda giren başvuru aynı başarıyı gösteremeyerek bu defa doğru cevap sayısını 83'e düşürdüğüne dikkati çekmiş; bu durumun iptal edilen 10/7/2010 tarihli sınavda gösterdiği başarının yeteneği dışında başka faktörlere dayandığı yönünde güçlü bir kanaat oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu kanaate dayanarak başvuru sınav sorularını sınavdan önce elde etmek suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediğini kabul etmiş ve soruları sınavdan önce alabilmesinin de örgüt üyesi olduğuna bir karine oluşturduğunu değerlendirmiştir. Mahkeme, gerekçeli kararında başvuru FETÖ/PDY ile iltisaklı olduğu gerekçesiyle kapatılan kurumlarda çalışmasına ve benzer dosyalarda haklarında soruşturma yürütülen bazı şüphelilerle aynı işyerinde ve aynı yıllarda çalıştığına ilişkin tespitte de delil olarak dayanmıştır. Gerekçeli kararın başvuru eylemleriyle ilgili olan kısmı şöyledir:

"...

Sanık hakkında yukarıda bahsedilen deliller değerlendirildiğinde; 10.07.2010 tarihinde düzenlenen ve iptal edilen KPSS Eğitim Bilimleri Testinde (120) sorudan (120) soruyu doğru cevapladığı nazara alındığında, tarihi bir başarı elde ettiği, 31.10.2010 tarihinde tekrarlanan Eğitim Bilimleri Testinin ise zorluk derecesi bakımından daha kolay olduğu bilirdiği raporlarıyla ve ÖSYM yazısıyla sabit olmasına rağmen başarısında büyük bir düşüş olduğu ve ikinci sınavda (120) sorudan (83) soruyu doğru cevapladığı nazara alındığında iptal edilen sınavdaki yüksek başarının kendi başarısı olmadığı kanaatine varılmıştır. Tekrarlanan sınavdaki düşüş sanığın savunmasında belirttiği gibi iptal edilen sınav nedeniyle yeni sınav

yerinin İstanbul olarak belirlenmesi ve psikolojik olarak sınav yerini bulamama stresi ile açıklanamayacak derecede yüksek olduğu kabul edilmekle savunmasına itibar edilmemiş, sanığın FETÖ tarafından çalınan sınav sorularının sınav öncesinde örgüt tarafından kendisine verilmesi üzerine sınava hazırlandığı ve 2010 KPSS sınavındaki iptal edilen Eğitim Bilimleri ile iptal edilmeyen Genel Kültür-Genel Yetenek testlerindeki başarısının bundan kaynaklandığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Anlatılan nedenlerle; FETÖ tarafından sızdırılan 2010 KPSS sorularını önceden alarak sınavda yüksek başarı elde eden sanığın FETÖ/PDY üyesi olduğu, örgütün 2010 yılında aldığı kararla hem kendi okullarında maaşlı olarak çalıştığı üyelerini kamuya aktarıp maaş yükünden kurtulmak, yeni gelenlere yer açmak, bu şekilde himmet adı altında topladığı aidatları artırmak ve hem de mahrem hizmetlerdeki örgüt mensuplarının eşlerinin ve mahrem imamların kamuya atanması için sınav sorularını sızdırdığı, sanığın sınav öncesi örgüt tarafından kendisine verilen sorulara çalışarak sınavda gerçek başarısının üzerinde performans gösterip, sıralamada diğer adayların önüne geçtiği, tekrar edilen Eğitim Bilimleri testinden aldığı puan ve iptal edilmeyen ancak kopya çekildiği mahkememizce kabul edilen Genel Kültür-Genel Yetenek testlerinden aldığı puanla Milli Eğitim Bakanlığına öğretmen olarak atandığı ve iddianame tanzim tarihi 27.02.2017'e kadar maaş, ek ders vs olmak üzere toplam 63.743,60 TL gelir elde ettiği, sınav sorularını önceden alarak hileli hareketlerle sınavda gerçek başarısının üzerinde performans gösterip, sıralamada diğer adayların önüne geçtiği, hileli bu hareketiyle haksız şekilde kamu görevine atandığı ve birden fazla kez maaş aldığı için sanığın eyleminin nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu sonuç ve kanaatine varılarak bu suçlardan cezalandırılmasına karar vermek gerekmektedir.

Sanık hakkında resmi belgede sahtecilik suçundan kamu davası açılmış ise de, yukarıda ayrıntısı anlatıldığı üzere, iddianamedeki anlatım itibarıyla sanığın ÖSYM sonuç belgesi üzerinde sahtecilik yaptığının iddia edilmediği, iddianın içerik sahteciliğine yönelik olduğu, içerikte sahteciliğin yukarıdaki anlatımlar karşısında ancak memur kişi tarafından işlenebileceği, sanığın sanığın sınav tarihinde memur olmaması nedeniyle içerik sahteciliğinin faili olamayacağı, dolayısıyla sahtecilik suçunun unsurları itibarıyla oluşmadığı anlaşılacakla atılı suçtan beraatine karar verilmiştir."

17. Başvurucu; istinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra soruları önceden ele geçirdiği iddiasının terör örgütü üyesi olduğu kabulüne, terör örgütü üyesi olma suçunun da dolandırıcılık suçlamasına dayandırıldığını, esasa etkili olan bazı taleplerinin karşılanmadığını, bilirkişi raporunun eksik ve hatalı olduğunu ileri sürerek kararın bozulmasını talep etmiştir.

18. Başvurucunun istinaf talebi Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesinin (Ceza Dairesi) 13/11/2020 tarihli kararıyla kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık yapma suçundan verilen hapis cezası yönünden kesin, silahlı örgüte üye olma suçu yönünden ise temyiz yolu açık olmak üzere reddedilmiştir. Buna göre mahkeme kararı dolandırıcılık suçu yönünden kesinleşmiştir.

19. Başvurucu, nihai kararı 23/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 10/12/2020 tarihinde kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık yapma suçundan verilen hapis cezası yönünden bireysel başvuruda bulunmuştur.

20. Mahkeme; dolandırıcılık suçundan verilen ve kesinleşen ilamı infaz edilmek üzere 18/1/2021 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı; başvuru hakkında dolandırıcılık suçundan verilen adli para cezasının 27/2/2023, hapis cezasının ise 23/4/2024 tarihinde yerine getirildiğini Mahkemeye bildirmiştir. Başvurucu

hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yapılan temyiz incelemesi sonucunda ise Yargıtay 3. Ceza Dairesi hükmün bozulmasına 4/6/2025 tarihinde karar vermiştir. Bozma kararının gerekçesinde başvuruçunun örgüt hiyerarşisinde yer aldığını gösteren kesin ve yeterli delil bulunmadığı belirtilmiştir. Bozma üzerine Mahkeme tarafından bozma kararına uyularak devam edilen yargılama sonucunda başvuruçunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan beraatine 11/12/2025 tarihinde karar verilmiştir. Anılan karar 19/1/2026 kesinleşmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. Mevzuat

21. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Dolandırıcılık" başlıklı 157. maddesi şöyledir:

"(1) Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir."

22. 5237 sayılı Kanun'un "Nitelikli dolandırıcılık" başlıklı 158. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Dolandırıcılık suçunun;

...

e) Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,

...

İşlenmesi hâlinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur."

23. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "İstinaf" başlıklı 272. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"İlk derece mahkemelerinden verilen hükümlere karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, onbeş yıl ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümler, bölge adliye mahkemesince re'sen incelenir."

24. 5271 sayılı Kanun'un "Temyiz" başlıklı 286. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma dışında kalan hükümleri temyiz edilebilir.

(2) Ancak;

a) İlk derece mahkemelerinden verilen beş yıl veya daha az hapis cezaları ile miktarı ne olursa olsun adli para cezalarına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine dair bölge adliye mahkemesi kararları,

b) İlk derece mahkemelerinden verilen beş yıl veya daha az hapis cezalarını artırmayan bölge adliye mahkemesi kararları,

...

Temyiz edilemez."

25. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 5. maddesi şöyledir:

"(1) Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Bu hükme göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir."

2. Yargıtay İçtihadı

26. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 6/12/2023 tarihli ve E.2023/3-76, K.2023/644 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Diğer taraftan, amacı somut olayda maddi gerçeğe ulaşarak adaleti sağlamak, suçu işlediği sabit olan faili cezalandırmak, kamu düzeninin bozulmasını önlemek ve bozulan kamu düzenini yeniden tesis etmek olan ceza muhakemesinin en önemli ve evrensel nitelikteki ilkelerinden biri de öğreti ve uygulamada; suçsuzluk ya da masumiyet karinesi olarak adlandırılan kuralın bir uzantısı olan ve Latince'de; in dubio pro reo olarak ifade edilen şüpheden sanık yararlanır ilkesidir. Bu ilkenin özü, ceza davasında sanığın mahkûmiyetine karar verilebilmesi bakımından göz önünde bulundurulması gereken herhangi bir soruna ilişkin şüphenin, mutlaka sanık yararına değerlendirilmesidir. Oldukça geniş bir uygulama alanı bulunan bu kural, dava konusu suçun işlenip işlenmediği, işlenmişse sanık tarafından işlenip işlenmediği veya gerçekleştirilme biçimi konusunda bir şüphe belirmesi hâlinde de geçerlidir. Sanığın bir suçtan cezalandırılmasına karar verilebilmesinin temel şartı, suçun hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak kesinlikte ispat edilebilmesidir. Gerçekleşme şekli şüpheli veya tam olarak aydınlatılamamış olaylar ve iddialar sanığın aleyhine yorumlanarak mahkûmiyet hükmü kurulamaz. Ceza mahkûmiyeti; toplanan delillerin bir kısmına dayanılıp, diğer kısmı göz ardı edilerek ulaşılan kanaate ya da herhangi bir ihtimale değil, kesin ve açık bir ispata dayanmalı, bu ispat, hiçbir şüphe ya da başka türlü oluşa imkân vermemelidir. Yüksek de olsa bir ihtimale dayanılarak sanığı cezalandırmak, ceza muhakemesinin en önemli amacı olan gerçeğe ulaşmadan hüküm vermek anlamına gelecektir."

27. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 25/11/2014 tarihli ve E.2013/12-213, K.2014/522 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Bununla birlikte, tek bir fiille birden fazla farklı suçun oluştuğu durumlarda, en ağır cezayı gerektiren suçtan değil de her iki suçtan ayrı ayrı hüküm kurulduğu durumlarda, suçlardan birisi için kurulan hükümdeki sonuç ceza kesinlik sınırı içerisinde kalsa dahi, adaletli ve doğru sonuca ulaşılabilmesi için her iki suçtan kurulan hükümlerin de temyizinin mümkün olduğunun kabulü gerekmektedir."

28. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 24/2/2021 tarihli ve E.2020/7035, K.2021/1559 sayılı kararına konu Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesinin 14/07/2020 tarihli ve E.2019/1476, K.2020/482 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"IV- Yasa yolu;

...

2-24 Ekim 2019 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7188 sayılı Kanun'un 29. maddesi ile CMK'nın 286. maddesine 3. fıkraya eklenerek temyiz edilebilen suçların kapsamı genişletilmiştir. Yapılan düzenleme ile sayılan suçlar nedeniyle Bölge Adliye Mahkemelerin kararlarının kesin hüküm özelliği kaldırılmış ve temyiz kanun yolu açılmıştır. TCK'nın 314. maddesi de düzenlemenin içerisinde yer almakta olup temel cezanın TCK'nın 314. maddesine göre belirlendiği suçlarda etkin pişmanlık hükümleri uygulandığı ve örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüte yardım etme ile örgüt adına suç işleme suçlarında da verilen hükümler artık temyiz edilebilecektir.

Ancak, 7188 sayılı Kanun ile sayılmadığı için 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 4. maddesinde sayılan ve terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlendiği anlaşılan suçlar nedeniyle ilk derece mahkemelerince verilen ve bölge adliye mahkemelerince de artırılmayan beş yıl ve altındaki cezalar ile on yıl veya daha az hapis cezası veya adli para cezası gerektiren suçlardan, ilk derece mahkemesince verilen beraat kararı ile ilgili esastan ret kararları ise kesin hüküm özelliği nedeniyle temyiz edilemeyecektir (CMK'nın 286/2-b.g). Bu suçlar nedeniyle derhal cezanın infazına geçileceğinden infaz aşamasında ve terör örgütü kurma/yönetme ya da terör örgütüne üye olma suçları nedeniyle temyiz incelemesi ile verilecek kararlar nedeniyle uygulamada duraksamalara neden olacağı da açıktır.

Bir sanık tarafından işlenip de 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 4. maddesinde sayılan ve terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlendiği anlaşılan suçlarda 'bağlantı' nedeniyle temyiz edilebilirlik sınırının değerlendirilmesi gerekmektedir. 'Bağlantı kavramı' başlıklı CMK'nın 8. maddesinin 1. fıkrası;

'(1) Bir kişi, birden fazla suçtan sanık olur veya bir suçta her ne sıfatla olursa olsun birden fazla sanık bulunursa bağlantı var sayılır.' şeklindedir.

Bir sanık tarafından işlenen terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlendiği anlaşılan suçlarda 'bağlantı' olduğu kabul edilerek aynı dava dosyasında temyiz edilen ve bozulan hüküm nedeniyle birbirleriyle çelişen hükümlerin verilmesinin önlenmesi ve temyiz yoluna gidilemeyerek aleyhe doğabilecek adaletsizliklerin önlenmesi için terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlendiği anlaşılan suçlarda da temyiz kanun yolunun açık olduğunun kabul edilmesi doğru olacağı değerlendirildiğinden istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararlara karşı ise onbeş gün içerisinde CMK'nın 286 ve devamı maddeleri uyarınca Yargıtay ilgili Ceza Dairesi nezdinde TEMYİZ kanun yolu açık olmak üzere 14/07/2020 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

29. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin yukarıda anılan 24/2/2021 tarihli ve E.2020/7035, K.2021/1559 sayılı kararının (bkz. § 28) ilgili kısmı şöyledir:

"1-İlk derece mahkemesince TCK'nın 158/1-e maddesi uyarınca temel cezası belirlenip TCK'nın 158/3 maddesi uyarınca artırım yapılması gerekirken maddi hata yapılarak artırım maddesi olarak TCK 188/3 maddesi gösterilen kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu açısından sanık müdafince yapılan temyiz talebinin incelenmesinde;

Bölge Adliye Mahkemesi kararının CMK'nın 286/2-g maddesi gereğince kesin olup, temyizi kabil kararlardan olmadığından CMK'nın 298. maddesi gereğince temyiz talebinin REDDİNE,

2-Silahlı terör örgütüne üye olma suçuna ilişkin sanık müdafinin temyiz talebinin incelenmesinde;

...sanık müdafinin temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü nedenler yerinde görülmediğinden CMK'nın 302/1. maddesi gereğince temyiz davasının esastan reddiyle hükmün ONANMASINA, ... oybirliğiyle karar verildi."

30. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 13/9/2023 tarihli ve E.2022/1548, K.2023/5483 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma Suçundan Kurulan Hükme Yönelik Temyiz İstemleri Ayrıntıları Dairemizin 26.10.2017 tarih ve 2017/1809 esas 2017/5155 karar sayılı kararında ve Dairemizce de benimsenen, istikrar kazanmış yargısal kararlarda açıklandığı üzere;

Örgüt üyesi, örgüt amacını benimseyen, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olan ve bu suretle verilecek görevleri yerine getirmeye hazır olmak üzere kendi iradesini örgüt iradesine terk eden kişidir. Örgüt üyeliği, örgüte katılmayı, bağlanmayı, örgüte hakim olan hiyerarşik gücün emrine girmeyi ifade etmektedir. Örgüt üyesi örgütle organik bağ kurup faaliyetlerine katılmalıdır. Organik bağ, canlı, geçişken, etkin, faili emir ve talimat almaya açık tutan ve hiyerarşik konumunu tespit eden bağ olup, üyeliğin en önemli unsurudur. Örgüte yardımcı veya örgüt adına suç işlemede de, örgüt yöneticileri veya diğer mensuplarının emir ya da talimatları vardır. Ancak örgüt üyeliğini belirlemede ayırt edici fark, örgüt üyesinin örgüt hiyerarşisi dahilinde verilen her türlü emir ve talimatı sorgulamaksızın tamamen teslimiyet duygusuyla yerine getirmeye hazır olması ve öylece ifa etmesidir.

Silahlı örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgüte organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması aranmaktadır. Ancak niteliği, işleniş biçimi, meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığı, örgütün amacı ve menfaatlerine katkısı itibarıyla süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk özelliği olmasa da ancak örgüt üyeleri tarafından işlenebilen suçların faillerinin de örgüt üyesi olduğunun kabulü gerekir. Örgüte sadece sempati duymak ya da örgütün amaçlarını, değerlerini, ideolojisini benimsemek, buna ilişkin yayınları okumak, bulundurmamak, örgüt liderine saygı duymak gibi eylemler örgüt üyeliği için yeterli değildir...

Örgüt üyesinin, örgüte bilerek ve isteyerek katılması, katıldığı örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, onun bir parçası olmayı istemesi, katılma iradesinin devamlık arz etmesi gerekir. Örgüte üye olan kimse, bir örgüte girerken örgütün kanununun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgüt olduğunu bilerek üye olmak kastı ve iradesiyle hareket etmelidir. Suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak suçu için de saikin 'suç işlemek amacı' olması aranır ...

Kuruluş, amaç, örgüt yapılanması ve faaliyet yöntemleri Dairemizin 2015/3 esas sayılı kararında anlatılan ve nihai amacı, Devletin Anayasal nizamını cebir ve şiddet kullanarak değiştirmek olduğu anlaşılan FETÖ/PDY terör örgütünün başlangıçta bir ahlak ve eğitim hareketi olarak ortaya çıkması ve toplumun her katmanının büyük bir kesimince de böyle algılanması, amaca ulaşmak için her yolu mübah gören fakat sözde meşruiyetini sivil alanda dinden, kamusal alanda ise hukuktan aldığı izlenimi vermek için yeterli güce ulaşmıyaya kadar alenen kriminalize olmamaya özen göstermesi gerçeği nazara alındığında;

Oluş ve dosya kapsamına göre, sanığın 2010 KPSS sınavına girdiği, iptal edilen 2010 KPSS sınavında Eğitim Bilimleri testinde 120 sorudan 119 soruyu, Genel Kültür testinde 60 sorudan 50 soruyu doğru cevaplandığı, iptal edilen Eğitim Bilimleri testine

ilişkin 31.10.2020 tarihinde yapılan sınavda Eğitim Bilimleri testinde 120 sorudan 80 soruyu doğru cevaplandığı, iptal edilen sınavda 100 ve üzeri net yapan 5 şahısla aynı kurumda çalıştığı, Genel Kültür sınavında 44 nolu soruda yanı sıra birleşen adaylar arasında bulunduğu belirlenerek kamu kurum ve kuruluşlarının zararına neden olacak şekilde dolandırıcılık suçunun varit olduğunun dikkate alındığı ve bu hususun silahlı terör örgütü suçuna dayanak teşkil ettiğinin kabul edildiği somut olayda silahlı terör örgütü üyesi olduğuna ilişkin suçlamayı kabul etmeyen sanığın FETÖ/PDY terör örgütü ile irtibatlı ve iltisaklı kurumlarda çalışmasının örgütsel faaliyet kapsamında kabul edilemeyeceği, kod adı kullanmayan, bylock kullanıcısı olmayan sanığın örgütle organik ilişki içine girip süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gösteren örgütsel eylem ve faaliyetlerde bulunduğuna ilişkin her türlü şüpheden uzak kesin ve yeterli delil bulunmadığı dikkate alındığında, atılı silahlı terör örgütüne üye olma suçundan beraati yerine yerinde ve yeterli olmayan gerekçe ile yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur.

Dolandırıcılık Suçundan Kurulan Hükme Yönelik Temyiz İstemleri

Dosya içerisine alınan 18.03.2015 tarihli bilirkişi raporunda sanığın iki ayrı sınavdaki başarı farklılığının tesadüfi olamayacağına yönelik güçlü kanaat oluştuğunun ifade edilmesi karşısında; ihtimallere dayanan yüzdelik oranlarının yer aldığı değerlendirme içermesi, sanığın hileli bir davranışını ortaya koymaya elverişli olmadığı gibi, kişinin önceki ve sonraki yıllardaki doğru ve yanlış cevap sayılarının kıyaslanarak, sınav sorularını haksız elde etmek sureti ile sınavda hileli yollarla yüksek puan aldığı kesin olarak ispatlanamayacağı, ayrıca bilirkişi raporunu teyit eder başkaca delil, beyan, bilgi bulunmadığı gibi, bilirkişi raporunda sınav sorularının alındığına dair kesin kanaatin de bildirilmediği de gözetilerek, sanığın üzerine atılı kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçunu işlediğine dair her türlü kuşkudan uzak mahkumiyetini gerektirir yeterli delil bulunmadığından beraati yerine, delillerin değerlendirilmesinde düşülen yanlış sonucu yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur."

31. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 8/12/2021 tarihli ve E.2021/4666, K.2021/10380 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"III-Katılan Hazine ve Maliye Bakanlığı, sanık ve müdafinin kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçundan kurulan mahkumiyet hükmüne yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Somut olayda, öğretmenlik görevinden 24.12.2017 tarihinde 695 sayılı KHK ile ihraç edilen sanığın 10.07.2010 tarihinde yapılan KPSS sorularını ve cevaplarını sınav öncesinde temin etmek suretiyle atandığından bahisle mahkumiyet kararı verilmiş ise de, sanığın daha sonra yapılan 31.10.2010 tarihli iptale konu olmayan KPSS'nin eğitim bilimleri ve 10.07.2010 tarihinde yapılan KPSS'nin genel kültür genel yetenek kısmı ile atandığı ve atandığı bu sınava ilişkin kendisine soru verildiği hususunda, dolayısıyla atılı suçu işlediğine dair mahkumiyetini gerektirir her türlü şüpheden uzak kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı ve 2009 yılı KPSS genel kültür genel yetenek testi ile 2010 yılı genel kültür genel yetenek testlerindeki doğru cevap sayısı farkının 8 olmasının dosya kapsamında makul düzeyde delil teşkil etmediği gözetilmeden beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi,

Kanuna aykırı, katılan Hazine ve Maliye Bakanlığı vekili ile sanık ve müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmesi olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı CMK'nın 302/2. maddesi uyarınca BOZULMASINA... [karar verilmiştir.] "

B. Uluslararası Hukuk

32. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından davasının ... hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir..."

33. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) adil yargılanma hakkının hukukun üstünlüğünün sözleşmecı devletlerin ortak mirası olduğunu belirten Sözleşme'nin ön sözüyle birlikte yorumlanması gerektiğini belirtmektedir. Hukukun üstünlüğünün temel unsurlarından biri de hukuki durumlarda belirli bir istikrarı garanti altına alan ve kamuoyunun mahkemelere olan güvenine katkıda bulunan hukuki güvenlik ilkesidir (*Nejdet Şahin ve Perihan Şahin/Türkiye* [BD], B. No: 13279/05, 20/10/2011, § 57).

34. AİHM; hukuki güvenlik ilkesinin hukuki durumlarda belli bir istikrarın sağlanmasını ve toplumun adalete olan güvenini desteklemeyi amaçladığını, aynı olaya ilişkin farklı yargı kararlarının devamlılık arz etmesinin toplumun yargısal sisteme olan güvenini azaltacak nitelikte bir hukuki belirsizliğe yol açabileceğini belirtmiştir (*Çelebi ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 582/05, 9/2/2016, § 52/f). AİHM'e göre hukuk devletin temel ilkelerinden biri olan hukuki belirlilik Sözleşme'nin bütün maddelerinde mündemiçtir (*Jordan Jordanov/Bulgaristan*, B. No: 23530/02, 2/7/2009, § 47).

35. Birbiriyle tutarlı olmayan yargı kararları nedeniyle temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvurularda AİHM; bu konuda bir incelemeye girişmeden önce ulusal mahkemelerin yerini almak gibi bir görevi olmadığını, ulusal mevzuatın yorumlanmasından doğan sorunların öncelikle mahkemelerin görevi olduğunu ve AİHM'in rolünün bu tür yorumlama sonuçlarının Sözleşme ile uyumlu olup olmadığını denetlemekten ibaret olduğunu vurgulamaktadır (*Nejdet Şahin ve Perihan Şahin/Türkiye*, § 49; *Waite ve Kennedy/Almanya*, B. No: 26083/94, 18/2/1999, § 54).

36. AİHM, mahkeme uygulamalarında tutarlılığı sağlayacak mekanizmaların oluşturulmasının önemini vurgulamış; hukuk sistemlerini birbirine paralel yargılamalarda uyumsuz kararların kabul edilmesini önleyecek şekilde düzenlemenin devletlerin sorumluluğu olduğunu çok sayıda kararında yinelemiştir (*Driza/Arnavutluk* B. No: 33771/02, 13/11/2007, § 69; *Vrioni ve diğerleri/Arnavutluk*, B. No: 2141/03, 24/3/2009, § 58; *Brezovec/Hırvatistan*, B. No: 13488/07, 29/3/2011, § 66; *Nejdet Şahin ve Perihan Şahin/Türkiye*, § 55). AİHM, kararlar arası tutarlılığı sağlayan bir mekanizmanın yokluğunun Sözleşme'nin 6. maddesinin doğasında bulunan hukuki kesinlik ilkesini ihlal edebileceğini belirtmiştir (*Beian/Romanya* (No. 1), B. No: 30658/05, 6/12/2007, § 39; *Jordan Jordanov ve diğerleri/Bulgaristan* B. No: 23530/02, 2/7/2009, § 47; *Brezovec/Hırvatistan* § 66).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

37. Anayasa Mahkemesinin 27/1/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

38. Başvurucu; soruları önceden ele geçirdiği yönündeki iddianın silahlı terör örgütün üyesi olduğu kanaatine, silahlı terör örgütü üyesi olduğu iddiasının da sınav sorularını önceden ele geçirerek dolandırıcılık suçunu işlediği iddiasına dayandırıldığını ve soruları sınavdan önce ele geçirdiğine dair somut bir delil olmadığını, bu bağlamda yanlış seçenekte birleşme ve önceki sınava nazaran daha kolay bir sınavda düşük performans göstermesinin olağan olamayacağından hareketle yetersiz delillerle cezalandırıldığını belirterek "*Şüpheden sanık yararlanır.*" ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

39. Bakanlık görüşünde; Anayasa Mahkemesinin bazı kararlarına atıf yapıldıktan sonra başvuru hakkındaki mahkûmiyetin bilirkişi raporlarına dayandığı, FETÖ/PDY ile irtibatlı olduğu için kapatılan okullardan birinde 62 şüpheli adayla birlikte çalıştığı, iptal edilen eğitim bilimleri sınavında 120 soruyu doğru cevaplayarak elde ettiği başarıyı daha sonra gösterememesi nedeniyle iptal edilen sınavdaki yüksek başarının kendi başarısı olmadığı kanaatini güçlendirdiği belirtilmiştir.

2. Değerlendirme

40. Anayasa'nın iddianın incelenmesinde dayanak olan "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

41. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesiyle bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkı yönünden incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

42. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

43. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme, bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. 3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanun'un Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasına "*...ile adil yargılanma*" ibaresinin eklenmesine ilişkin 14. maddesinin gerekçesine göre "*değişiklikle Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınmış olan adil yargılama hakkı metne dahil*" edilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesine "*herkesin adil yargılanma hakkına sahip*

olduğu" ibaresinin eklenmesinin amacının Sözleşme'de düzenlenen adil yargılanma hakkını anayasal güvence altına almak olduğu anlaşılmıştır (*Yaşar Çoban* [GK], B. No: 2014/6673, 25/7/2017, § 54).

44. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kural olarak adil bir yargılama sürecini sağlamaya yönelik teminatlar içermektedir. Bu bakımdan adil yargılanma hakkı davanın taraflardan biri lehine sonuçlanmasını güvence altına almamaktadır. Diğer bir ifadeyle adil yargılanma hakkı temel olarak *yargılama sürecinin ve usulünün* hakkaniyete uygun olarak yürütülmesini teminat altına almaktadır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *M.B.* [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 80).

45. Adil yargılanma hakkı, uyumsuzlukların çözümlenmesinde hukuk devleti ilkesinin gözetilmesini gerektirir. Anayasa'nın 2. maddesinde Cumhuriyet'in nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, Anayasa'nın tüm maddelerinin yorumlanması ve uygulanmasında gözönünde bulundurulması zorunlu olan bir ilkedir (*Özlem Terzioğlu* [2. B.], B. No: 2014/19341, 21/11/2017, § 39; *Hakan Altuncan* [GK], B. No: 2016/13021, 17/5/2018, § 44).

46. Hukuk devleti ilkesi, yargı organlarının aynı maddi veya hukuki olgularla ilgili olarak çelişkili kararlar vermektan mümkün olduğunca kaçınmasını gerekli kılar. Aynı maddi veya hukuki vakıalarla ilgili farklı kararlar verilmesi hukuk devleti ilkesini zedeleyebileceği gibi kişilerin hukuka olan inancını da zayıflatabilir. Bu nedenle bir maddi veya hukuki vakıa ile ilgili olarak yargısal nitelikte bir karar verildikten sonra aynı olgu hakkında bu karardan farklı bir sonuca ulaşılmaması kişilerin hukuka olan güvenlerinin sarsılmaması için hayati öneme sahiptir (gerekçeli karar hakkı bağlamında benzer değerlendirmeler için bkz. *Mehmet Okyar* [2. B.], B. No: 2017/38342, 13/2/2020, § 29; *Mehmet Köz* [2. B.], B. No: 2018/23430, 27/1/2021, § 27; *Kemal Karanfil (4)* [2. B.], B. No: 2021/54151, 5/6/2024, § 13).

47. Hukuk devletinin gereklerinden birini hukuk güvenliği ilkesi oluşturur (AYM, E.2008/50, K.2010/84, 24/6/2010; E.2012/65, K.2012/128, 20/9/2012). Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi; hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013). Ayrıca aynı maddi vakıa veya hukuki sorun yönünden birbirinden farklı kararların varlığı hukuk kurallarının temel bir özelliği olan bireyin davranışını yönlendirebilme gücünü zayıflatacak bir boyuta ulaşmışsa kamu düzeninin bozulduğundan söz edilebilir (içtihat farklılıklarının değerlendirildiği benzer yönde kararlar için bkz. *Mehmet Arif Madenci* [2. B.], B. No: 2014/13916, 12/1/2017, § 84; *Ford Motor Company* [2. B.], B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 59). Böyle bir algının toplumda yerleşmesi hâlinde bireylerin yargı sistemine ve mahkeme kararlarına duymaları beklenen güven zarar görebilir (Yargıtay daireleri arasındaki içtihat farklılıkları yönünden benzer değerlendirmeler için bkz. *Türkan Bal* [GK], B. No: 2013/6932, 6/1/2015, § 64).

48. Hukuk kurallarının ne şekilde yorumlanacağı veya birden fazla yorumunun mümkün olduğu durumlarda bu yorumlardan hangisinin benimseneceği derece mahkemelerinin yetkisinde olan bir husustur. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda derece mahkemelerince benimsenen yorumlardan birine üstünlük tanınması veya derece mahkemelerinin yerine geçerek hukuk kurallarını yorumlaması bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmaz (*Mehmet Arif Madenci*, § 81).

49. Hukuk kurallarının yorumlanmasında yetki ve görevleri açısından farklı durumlarda bulunan mahkemeler arasında farklılıkların ortaya çıkması doğaldır. Diğer bir deyişle değişik yargı kademelerinde görev alan hâkimlerin tamamının bir kuralı aynı şekilde yorumlamaları mümkün olmayabilir. Ancak böylesi bir durumda mahkemelerin uygulamaları arasındaki uyumu ve içtihat birliğini sağlamaya yönelik *mekanizmalar* önem taşımaktadır (içtihat farklılıkları şikâyetlerinin incelendiği kararlardaki benzer değerlendirmeler için bkz. *Özlem Terzioğlu*, § 42; *İslam Şahin* [2. B.], B. No: 2014/7280, 21/1/2016, § 54; *Uğur Çelik* [1. B.], B. No: 2015/20244, 15/6/2016, § 53).

50. Öte yandan bir uyumsuzluğun çözümünde etkili olan maddi vakıalar, uyumsuzlukta uygulanacak hukuk kurallarından farklı olarak sadece somut bir olayı ilgilendirdiğinden ancak somut olayın koşulları çerçevesinde yorumlanabilir ve anlaşılabilmektedir. Somut olayın tek bir uyumsuzluğa konu edildiği durumlarda maddi vakıalara ilişkin olarak mahkemeler arasında görüş ayrılığı oluşması mümkün değildir. Buna mukabil aynı olay çerçevesinde birden fazla uyumsuzluğun birden fazla mahkemede görüldüğü hâllerde farklı mahkemelerin aynı olay kapsamında bir maddi vakıayı farklı değerlendirmesi ve yorumlaması mümkündür. Maddi vakıanın farklı yorumlanmasına bağlı olarak aynı olaya ilişkin uyumsuzluklarda farklı sonuçlara ulaşılması ve birbiriyle çelişen kararlar verilmesi olasıdır. Bu durumda da aynı maddi vakıanın farklı değerlendirilmesine bağlı olarak adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi söz konusu olabilir (*Özlem Terzioğlu*, § 45). Nitekim Anayasa Mahkemesi, farklı tarihlerde verdiği kararlarında benzer iddiaları hakkaniyete uygun yargılama hakkı kapsamında incelemiştir (çok sayıda karar arasından bkz. *Özlem Terzioğlu*, §§ 37-54, 46; *Türkan Bal*, §§ 42-73; *Hakan Altıncan*, §§ 44-56; *Serpil Bodur* [1. B.], B. No: 2019/10793, 19/1/2023, § 20).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

51. Somut olayda Mahkeme 2010 yılı KPSS sorularının örgütlü bir yapı tarafından sınavdan önce ele geçirilerek bu yapıya yakın kişilere sızdırıldığı iddiası hakkında yürütülen ana soruşturma dosyasındaki bilirkişi raporlarına ve diğer delillere atıf yapmak suretiyle söz konusu örgütlü yapının FETÖ/PDY olduğunu kabul etmiştir. Nitekim bahsi geçen ana soruşturma kapsamında sınavdan çok önceki bir tarihte soruların bilgisayarında kayıtlı olduğu tespit edilen ve ifadesi alınan şüpheli B.S.nin FETÖ/PDY ile bağlantılı kişiler aracılığıyla soruların kendisine ulaştırıldığı yönündeki beyanına gerekçeli kararda atıf yapmıştır. Yine aynı olaya ilişkin olarak yürütülen başka soruşturmalar kapsamında ifadeleri alınan diğer şüphelilerin de sınav sorularının kendilerine FETÖ/PDY tarafından dağıtıldığına dair ikrar içeren ifadeler verdiği gerekçeli karardan anlaşılmaktadır.

52. Mahkeme, örgütün sadece karakteristik özelliklerini temel alarak soruları kendisine sıkı sıkıya bağlı mensupları dışında hiç kimseye vermeyeceğini kabul etmiş; başvurusunun örgüt üyesi olduğu gerekçesiyle başvurucuyu terör örgütüne üye olma suçundan da mahkûm etmiştir. Mahkemenin bu kabulüne göre terör örgütüne üye olma suçu ile dolandırıcılık suçu gerekçeye esas alınan maddi vakıalar yönünden birbiriyle bağlantılıdır. Başvurucu, her iki suç yönünden de istinaf talebinde bulunmuş; başvurusunun talebi terör örgütüne üye olma suçundan temyiz kanun yolu açık olmak üzere dolandırıcılık suçundan ise kesin olarak reddedilmiştir.

53. Elbette terör örgütüne üye olma suçu faillerinin örgüt faaliyeti kapsamında başka suçlar da işlemesi ve bunlar nedeniyle cezalandırılması mümkündür. Bununla birlikte somut olayda olduğu gibi terör örgütüne üye olma suçu ile dolandırıcılık suçundan verilen

mahkûmiyet gerekçelerinde yer alan maddi veya hukuki olguların birbirine bağlı olduğu durumlarda bir suçtan verilen hükmün kesin nitelikte olması, diğerinin ise temyize tabi olması aynı maddi vakıya ya da hukuk kuralı (haksız tahrik, hata, hukuka uygunluk, şahsi cezasızlık nedenleri vb.) konusunda farklı mercilerce farklı değerlendirmeler yapılmasına neden olabilecektir.

54. Bu gibi durumlarda terör örgütüne üye olma suçunun işlendiği hususu henüz kesin olarak ortaya konulmadığı hâlde bu suçla bağlantılı şekilde dolandırıcılık suçunun işlendiği kesin olarak kabul edilmekte ve infaz aşamasına geçilmektedir. Dahası kesinleşen bu suçtan verilen mahkûmiyetin gerekçesinde terör örgütü üyeliğine atf yapılmasına ve terör örgütüne üye olma suçuna ilişkin kanun yolu incelemesinin tamamlanmamasına rağmen dolandırıcılık suçundan verilen ceza tümüyle infaz edilebilmektedir. Benzer sorun terör örgütü faaliyeti kapsamında işlenmesi nedeniyle terör örgütüne üye olma dışındaki diğer suçlarda ceza artırımı yapılması ya da daha ağır infaz rejimi uygulanması durumlarında da ortaya çıkmaktadır.

55. Esasında hukukumuzda terör örgütüne üye olma suçu ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar dışında da hukuk kuralları ve maddi vakıanın değerlendirilmesi bakımından bütünlük arz eden, birbirine etki edeceği muhakkak olan ve bir suçun istinaf, diğerinin ise temyiz aşamasında kesinleşmesi nedeniyle somut olaydakine benzer bir sorunun gündeme gelebileceği çok sayıda suç bulunmaktadır. Özellikle sübut değerlendirmeleri ve hukuki sonuçları bakımından birbiriyle yakın ilişki içinde olan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçları, sahtecilik suçları ile dolandırıcılık suçları, yağma suçu ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama, hırsızlık, mala zarar verme ve konut dokunulmazlığının ihlali suçları, örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçu ile örgüt adına işlenen suçlar arasındaki ilişki bunlara örnek olarak gösterilebilir.

56. İlgili mevzuatta, aralarında bu tür bir yakın ilişki veya bağlantı bulunan suçlardan birine karşı temyiz kanun yolunun açık olmasının diğer suça karşı da kendiliğinden temyiz imkânı getireceğine dair açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum, aynı sanık hakkında birden fazla suçtan görülen somut başvurudaki gibi yargılamalarda bu hükümlerden bazıları yönünden henüz temyiz aşaması tamamlanmadan bağlantılı diğer hükümlerin istinaf aşamasında kesinleşmesine ve infaz aşamasına geçilmesine neden olmaktadır. Nitekim 5275 sayılı Kanun'un 5. maddesi gereğince mahkemeler, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükümleri, infaz için Cumhuriyet başsavcılığına göndermektedir (bkz. § 25).

57. Bu tür bir kısmi kesinleşmenin diğer bir sonucu ise temyiz incelemesini yapan merci yönünden kendisini göstermektedir. Nitekim mevcut usul kuralları temyiz merciine terör örgütüne üye olma suçu yönünden inceleme yaparken henüz ortada bu suçtan kesinleşmiş bir mahkûmiyeti olmamasına rağmen istinaf aşamasında kesinleşmiş bir hükümde tespit edilen ve *failin terör örgütü üyeliğine ilişkin de esas alınan maddi olguyu* kullanma imkânı tanımakta ve temyiz merciinin de incelemesini bu yönüyle zorlaştırmaktadır.

58. Yargıtay, tek bir fülle birden fazla farklı suçun oluştuğu fikrî içtima hâline ilişkin olarak verdiği bir kararda mahkemelerce en ağır cezayı gerektiren suçtan değil de her iki suçtan ayrı ayrı hüküm kurulduğu durumlarda suçlardan biri için kurulan hükümdeki sonuç ceza kesinlik sınırı içinde kalsa dahi adaletli ve doğru sonuca ulaşılabilmesi için her iki suçtan kurulan hükümlerin temyizinin mümkün olduğunu kabul etmiştir (bkz. § 27). Bununla

birlikte Yargıtayın fikrî içtima hâline ilişkin olarak verdiği bu kararda izlediği yöntemi, somut olaydaki gibi sonuçları itibarıyla birbirini etkileme potansiyeli olan ve ayrı ayrı cezalandırılan suçlar yönünden uygulamadığı görülmüştür (bkz. §§ 28, 29). Nitekim Yargıtayın anılan kararına konu olayda bölge adliye mahkemesi, istinaf incelemesinin reddi kararlarını terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlendiği anlaşılan ve aralarında bağlantı olan suçlar yönünden verilecek hükümlerde çelişkinin önlenmesi amacıyla hem terör örgütüne üye olma hem de dolandırıcılık suçları yönünden temyiz yolu açık olmak üzere vermiş ise de Yargıtay, dolandırıcılık suçu bakımından yaptığı incelemede istinaf dairesinin verdiği kararın kesin nitelikte olmasını gerekçe göstererek 5271 sayılı Kanun'un 298. maddesi gereğince temyiz talebinin reddine karar vermiştir.

59. Yukarıda yer verilen açıklamalara göre eldeki başvuruda temel sorun 5271 sayılı Kanun'un 286. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca bölge adliye mahkemelerince verilen bazı kararlara karşı temyiz kanun yolunun kapalı olmasından kaynaklanmaktadır. Zira bahsi geçen maddede hangi kararlara karşı temyiz kanun yoluna gidilemeyeceği sınırlı sayma yöntemiyle düzenlenmiş, bu kapsamda maddenin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde ilk derece mahkemelerince verilen beş yıl veya daha az hapis cezalarına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine dair bölge adliye mahkemesi kararlarının temyiz edilemeyeceği açıkça düzenlenmiştir. Diğer bir ifadeyle anılan mevzuat, aralarında yakın ilişki veya bağlantı bulunan suçların temyiz incelemesinin birlikte yapılmasının gerekli olup olmadığı noktasında istinaf merciine herhangi bir değerlendirme yapma imkânı vermemektedir. Nitekim başvuru hakkında dolandırıcılık suçundan verilen hapis cezası süresinin beş yıldan az olması nedeniyle bu suç yönünden istinaf başvurusunun esastan reddine dair karar temyiz edilememiştir. Bununla birlikte dolandırıcılık suçuna ilişkin mahkûmiyet gerekçesinin bağlantılı olduğu terör örgütüne üye olma suçu beş yıldan fazla süre hapis cezası gerektirdiğinden temyiz edilebilmiş ve temyiz incelemesi sonucunda anılan suçun işlendiğine dair delil bulunmadığı gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir (bkz. § 20). Mahkemece hem istinaf aşamasında kesinleşen dolandırıcılık hem de terör örgütü üyesi olma suçundan mahkûmiyete esas alınan maddi vakıaların (sınav sorularının önceden alınması) aynı olduğu gözetildiğinde dolandırıcılık ve terör örgütüne üye olma suçlarından aynı maddi vakia hakkında istinaf ve temyiz mercilerince farklı yönde değerlendirmeler yapıldığı anlaşılmaktadır.

60. Somut olayda dolandırıcılık ve terör örgütüne üye olma suçları yönünden söz konusu olduğu gibi kesinleşen ve incelemesi devam eden yargılamalar arasında sübuta veya hukuk kurallarının uygulanmasına ilişkin maddi vakıalar yönünden yakın ilişki, bağlantı ya da bütünlük olması durumlarında istinaf aşamasında kesinleşen bu tür bir mahkûmiyete rağmen temyiz incelemesi sonucunda verilecek olası bir bozma kararının, kesinleşen ve bu nedenle infazına başlanan belki de infazı tamamlanan hükümlerle tafafisi imkânsız bir çelişkinin ortaya çıkmasına neden olacağı açıktır. Bu tür bir durumun ise hukuk güvenliği ilkesine vereceği zararın gözetilmesi gerektiği izahtan varestedir.

61. Adil yargılanma hakkı temel olarak *yargılama sürecinin ve usulünün* hakkaniyete uygun olarak yürütülmesini teminat altına almaktadır. Hâkimlerin tamamının bir maddi vakıayı ya da hukuk kuralını aynı şekilde yorumlamaları mümkün olmayabilir. Bununla birlikte aralarında somut olayda olduğu gibi yakın ilişki bulunan davalarda birbirinin aksi yönünde kararlar verilmesinin engellenmesi için yargısal sistem içinde çeşitli mekanizmaların geliştirilmesi gerektiği açıktır. Aksi takdirde birbirine tamamen zıt olarak verilen kararlar hukuki belirsizlik yaratarak hukuk kurallarının temel bir özelliği olan bireyin davranışını yönlendirebilme gücünü zayıflatacak ve bireyler nezdinde yargısal sisteme olan

güveni sarsabilecektir. Diğer bir ifadeyle aynı maddi veya hukuki vakıalarla ilgili olarak farklı kararlar verilmesi ve bu kararlardan birinin kesinleşerek infaz edilmeye başlanması hukuk devleti ilkesini zedeleyecek, kişilerin hukuka olan inancını da zayıflatacaktır. Tüm bu sebeplerle hukuk sisteminde farklı kararlar verilmesi sonucunu doğuran ve yargılama süreci ve usulüne ilişkin olan somut başvurudaki durum nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin zedelendiği sonucuna varılmıştır.

62. Öte yandan istinaf aşamasında kesinleşen suçlar yönünden kabul edilen ve sübuta etki eden maddi vakıaların ya da uygulanan birtakım hukuki kurumların temyiz aşamasında yapılacak inceleme yönünden değerlendirilmesinde yaşanacak imkânsızlıklar ya da zorluklar, kişilerin bu olgu veya olayların aksini ispatını da olanaksız hâle getirebilir. Bu tür durumlar diğer birtakım anayasal hak ve güvencelerin de ihlaline neden olabilir.

63. Masumiyet karinesi uyarınca, bir kişinin *suçlu* olarak ilan edilip yaptırımı maruz bırakılabilmesi için suça konu eylemi işlediğine dair hakkındaki her türlü şüphenin yenilmesi gerekir. Aksi hâlde kişi, şüpheden yararlanacak ve cezalandırma yoluna gidilemeyecektir. Bu yönüyle mahkemenin suçun fail tarafından işlendiğine yönelik en ufak bir kuşku kalmadan maddi gerçeğe ulaşarak mahkûmiyet hükmü kurması masumiyet karinesinin bir gereğidir. Bu şartlar sağlanmadan kişinin *suçlu* ilan edilmesi masumiyet karinesini zedelemektedir (AYM, 31/3/2021 E.2020/35, K.2021/26, §§ 52, 53). Dolayısıyla somut olaya benzer durumlarda aynı maddi vakıa konusunda istinaf ve temyiz mercilerinin farklı sonuçlara varabilmesi ve bu bağlamda maddi vakıanın sübutuna dair farklı değerlendirmeler yapılması ihtimali kişinin gerçekte *suçlu* olup olmadığı hususunda kesinleşmiş farklı kararlarla ortaya çıkan *çelişkili* ve *şüpheli* bir duruma, bu da Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan masumiyet karinesinin zedelenmesine neden olabilecektir.

64. Diğer taraftan bir maddi veya hukuki vakıa ile ilgili olarak yargısal nitelikte bir karar verildikten sonra başka bir yargı merciinin aynı olgu hakkında bu karardan farklı bir sonuca ulaştığı durumlarda bunun gerekçesinin kararda belirtilmesi gerekir (bkz. § 46). Bu kapsamda somut olayda olduğu gibi istinaf aşamasında kesinleşen dolandırıcılık suçunun gerekçesinde kabul edilen maddi vakıa hakkında temyiz merciince farklı bir değerlendirme yapılması kişilerin gerekçeli karar haklarının ihlalini de gündeme getirebilecektir.

65. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu görüşe katılmamıştır.

66. Başvurucunun hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre adil yargılanma hakkının diğer güvencelerinin ihlal edildiğine dair şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

VI. GİDERİM

67. Başvurucu, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

68. İncelenen başvuruda dolandırıcılık suçunun terör örgütüne üye olma suçu ile bağlantılı olarak işlendiği kabul edildiği hâlde örgüt üyeliği suçu yönünden temyiz incelemesi devam etmekteyken dolandırıcılık suçundan istinaf incelemesi sonucunda kesin hüküm verilerek infaza geçilmesinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu ihlalin ise ilgili mevzuatta birbiriyle bağlantılı, yakın ilişkili ya da bütünlük arz eden suçlardan birine karşı temyiz kanun yolunun açık olmasının kesinleşen diğer suça karşı da kendiliğinden temyiz imkânı getirdiğine dair açık bir yasal düzenleme bulunmamasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

69. Anayasa Mahkemesinin *Hulusi Yılmaz* ([GK], B. No: 2017/17428, 1/12/2022) kararında, kanundan kaynaklandığının tespit edilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Buna göre mevcut başvurular bakımından başvurucuların mağduriyetinin *eski hâle getirme* ilkesi çerçevesinde giderilmesi Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesi uyarınca zorunludur. Bunun için ise yukarıda değinildiği üzere mümkün olduğunca ihlalden önceki duruma dönülmesi sağlanmalıdır. Aksi takdirde başvurucuların mağdur statüsü sona erdirilmemiş ve ihlalin sonuçları giderilmemiş olur. Anayasa Mahkemesi tarafından ihlale yol açtığı tespit edilen ve mevcut başvurulara konu davalarda uygulanan kanun hükmüyle ilgili olarak yasama organınca bir değişiklik yapılmadığına göre ihlalden önceki duruma dönülmesini temin etmek için ihlalin sonuçlarının gideriminin anılan maddeye göre yeniden yargılama kapsamında sağlanıp sağlanmayacağı hususunun Anayasa'da ve anılan Kanun'da yer alan hükümler çerçevesinde tartışılması gerekir (*Hulusi Yılmaz*, § 62).

70. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasında ihlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla bu madde, Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasına uygun olarak ihlalin bütün sonuçlarıyla giderilerek önceki duruma dönülmesinin sağlanması yetki ve görevini Anayasa Mahkemesine vermektedir. Diğer taraftan bu maddenin ikinci fıkrasında ihlalin mahkeme kararından kaynaklanması durumunda ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosyanın ilgili mahkemeye gönderileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda ihlalin kanundan kaynaklandığı durumlarda yeniden yargılama yapılmasında hukuki bir yarar olup olmadığı ihlalin sonuçlarının giderilmesini ilgilendiren bütün Anayasa hükümleri birlikte dikkate alınarak belirlenmelidir (*Hulusi Yılmaz*, § 63).

71. Yeniden yapılacak yargılamada anılan Anayasa hükmü çerçevesinde davada uygulanacak kanun hükmünün Anayasa'ya aykırılığı yönünde itirazda bulunulabilmesi mümkün görülürdür (*Hulusi Yılmaz*, § 53). Diğer taraftan yeniden yapılacak yargılamada uygulanacak kanun hükmünün temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşma hükümlerine aykırı olması durumunda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınarak uyuşmazlığın çözülebileceğine yönelik Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrası hükmü de uygulama alanı bulabilir (*Hulusi Yılmaz*, § 54). Ancak yukarıda da izah edildiği üzere Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca Anayasa'ya aykırı olan normun iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması, olayın koşulları dikkate alındığında daha doğru bir yol olarak kendini göstermektedir.

72. Bu durumda eldeki başvurularda tespit edilen hak ihlalinin ve sonuçlarının yukarıda belirtilen şekilde ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66.

maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir. Temel haklara yönelik Anayasa'ya aykırı müdahalelere engel olamadığı Anayasa Mahkemesince tespit edilmiş bir kanun hükmüne göre karar verilemeyeceği açık olduğundan ihlal ve sonuçlarının giderimi amacıyla aşağıda belirtilen şu iki yöntemin birlikte uygulanması gerektiği değerlendirilmiştir.

- İhlal aralarında yakın ilişki veya bağlantı bulunan suçların temyiz incelemesinin birlikte yapılmasının gerekli olup olmadığı noktasında istinaf merciine herhangi bir değerlendirme yapma imkânı vermeyen kanundan kaynaklandığı için ve bireysel başvurunun amacına ve işlevine uygun şekilde benzeri ihlallerin de önüne geçmek amacıyla kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verilmesi gerekir.

- Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulabileceği veya Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasının uygulanabileceği dikkate alındığında yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin ayrıca Ceza Dairesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Ömer ÇINAR bu görüşe katılmamıştır.

73. Başvurucu; maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

D. Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması ve Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulabilmesi için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesine (E.2019/14, K.2020/1183) GÖNDERİLMESİNE Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

E. Tespit edilen sorunla ilgili olarak kararın bir örneğinin bilgi ve takdiri için Türkiye Büyük Millet Meclisine BİLDİRİLMESİNE Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

F. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

G. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

H. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

İ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 27/1/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Ceza davasında bağlantılı suçlardan birine ilişkin temyiz incelemesi devam ederken diğer suçtan kurulan hükmün istinaf aşamasında kesinleşmesi ve kesinleşen hüküm yönünden infaz aşamasına geçilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruda Mahkememiz çoğunluğunun başvuru Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği şeklindeki kararına katılmaktayım. Bununla birlikte Mahkememiz çoğunluğu giderim olarak "*Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması ve Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulabilmesi için yeniden yargılama yapılması üzere Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesine (E.2019/14, K.2020/1183) gönderilmesine*" ve "*Tespit edilen sorunla ilgili olarak kararın bir örneğinin bilgi ve takdiri için Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine*" karar vermiştir.

2. Bu dosyada ihlal, bireysel başvuruya konu uyumsuzluğun esasını doğrudan ilgilendiren 5271 sayılı Kanun'un "Temyiz" başlıklı 286. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında temyiz edilebilecek ve edilemeyecek kararları kategorik biçimde düzenleyen ve maddi olayları birbirleri ile bağlantılı olan suçlarda istinaf ve temyizden farklı sonuçlara ulaşmasının adil yargılanma hakkı bağlamında doğurabileceği sakıncaları dikkate almasına imkan veren bir yaklaşım benimsememesinden kaynaklanmaktadır. Bunun içindir ki bu durumda ulaşılan ihlalin giderimi olarak kanaatimizce bireysel başvuruya konu uyumsuzlukta "uygulanacak kural"ın Anayasa'ya aykırılığının değerlendirilmesine ilişkin hukuki zeminin tesisi gerekmektedir.

3. Anayasa'nın 148. maddesi kapsamında Anayasa Mahkemesinin sahip olduğu bireysel hak ihlallerini giderme yetkisi, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesiyle bireysel başvuru kararları kapsamında tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedebilme yetkisine sahip olmak şeklinde ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Bu minvalde ihlalin ve sonuçlarının nasıl giderileceği hususunda -bireysel başvuru yetkisinin doğal bir sonucu da olarak- Anayasa Mahkemesi yetkili kılınmıştır.

4. Bireysel başvuru inceleme görevi esnasında ihlale neden olan kanun hükmünün çoğunluk kararında belirtilen yola ihtiyaç duyulmaksızın Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılması amacıyla Anayasa Mahkemesi Genel Kurulunca gerçekleştirilecek olan norm denetimi yoluna taşınması gerekmektedir.

5. Bu sayede ihlalin sonuçlarının giderilmesinin, "*Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi*" başlıklı Anayasa'nın 152. maddesinin birinci fıkrasında "*Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.*" şeklinde tanımlanan itiraz başvurusu yoluyla gerçekleştirilmesi mümkün olacaktır.

6. Bu hüküm gereğince bireysel başvuru incelemelerinde Anayasa Mahkemesi, ulaşılan ihlal sonucunun bireysel başvuruya konu uyumsuzlukta uygulanan açık kanun hükmünden kaynaklanması durumunda, Anayasa'nın 152. maddesi gereğince "*davaya bakmakta olan mahkeme*" sıfatını haiz olduğundan bu madde hükmü gereğince kuralı norm denetimi görevi yapacak olan Anayasa Mahkemesi heyetinin incelemesine sunmalıdır.

7. Anayasa Mahkemesi de norm denetimi incelemesi sonucunda Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna ulaşırsa –ki böyle bir durumda bireysel başvuru incelemesinde Anayasa Mahkemesinin ihlalin kanunun açık hükmünden kaynaklandığı biçimindeki bir kanaate ulaşması nedeniyle norm denetiminde bu kuralın Anayasa'nın hakkaniyete uygun yargılanma hakkı ile ilgili 36. maddesine aykırı olduğu sonucuna ulaşması gerekecektir- bu durumda ihlalin kaynağı olan kanun hükmü iptal edileceğinden, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği olan asıl etkili giderim de böylece sağlanmış olacaktır.

8. Bu yönü ile bakıldığında Anayasa Mahkemesi, ihlalin giderimi bağlamında 50. maddede yer alan farklı seçeneklerden uygun gördüklerini devreye sokabilmektedir. Bu minvalde ihlalin bizzat bireysel başvuruya konu uyumsuzluğu sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte olan kanun hükmünden kaynaklanması ve bahse konu kanun hükmünün daha farklı bir sonuca ulaşmayı engelleyen açıklıkta bir düzenleme içermesi durumunda artık bu hükmün norm denetimi yoluyla Anayasa Mahkemesince incelenmesi gerekir.

9. Bununla birlikte, burada ihlalin kanundan kaynaklanması konusuyla ilgili olarak öncelikle bir hususun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bireysel başvuru incelemelerinde ihlalin kanundan kaynaklandığı iki farklı durum söz konusu olabilmektedir. Birincisinde, müdahalenin dayanağı olan güvenceli bir kanun hükmü bulunmamaktadır. Bu durumda bir anlamda eksik düzenleme hali söz konusudur. İkincisinde ise müdahalenin dayanağı olarak açık bir kanun hükmü mevcuttur ve ihlal, derece mahkemelerince yeniden yargılama yapılması durumunda farklı yönde karar çıkmasına imkan vermeyen bu açık kanun hükmünden kaynaklanmaktadır. İşte burada giderim yönünden ancak bu biçimde açık bir kanun hükmünün varlığı durumunda itiraz yolunun çalıştırılması mümkündür. Eksik düzenlemeye dayalı bir kanunilik ihlali söz konusu olduğu ve dolayısıyla ortada somut bir kural bulunmadığı durumlarda ise giderim yönünden niteliği gereği itiraz yolunun çalıştırılması uygun olmayacaktır.

10. Bireysel başvuru inceleme sürecinde uyumsuzluğun esasını çözecek kuralda Anayasa'ya aykırılık olması durumunda öncelikle vurgulamak gerekir ki Anayasa Mahkemesinin Anayasa'nın 152. maddesi kapsamında bir yetki sorunu bulunmamaktadır. Bahse konu yetki, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinden ziyade Anayasa'nın 152. maddesinden kaynaklanmaktadır.

11. Bu konuda yetki ile ilgili şu temel ilkeye bakmak konunun daha iyi kavranmasına da yardımcı olacaktır. Kamu hukukunda "*yetkisizlik asıl ve yetki istisna*" olduğundan, kamusal yetki kullanan tüm organ, kurum ve kişilerin sadece kendilerine açıkça verilen yetkiyi kullanma imkanı bulunmaktadır. Yine bu ilkenin gereği olarak kullanılan yetkinin ya Anayasa ya da kanunda öngörülmüş olması zorunludur. Verilmemiş bir yetkinin hukuk sistemimizde içtihatla kabulü mümkün değildir.

12. Dolayısıyla, konumuz bağlamında açıklığa kavuşturulması gereken asıl husus şudur: Bireysel başvuru incelemesi yapan Anayasa Mahkemesinin, ihlale yol açan kanun hükmünü, norm denetimi sıfatıyla çalışan Anayasa Mahkemesinin (Genel Kurulun) önüne itiraz yoluyla taşıma konusunda açık bir yetkisi var mıdır?

13. Bu bağlamda ilk olarak normlar hiyerarşisinde en üstte yer alan Anayasa metnine bakmak gerekmektedir. Konumuzla ilgili yetkinin dayanağı açıkça Anayasa'nın 152. maddesinde yer almaktadır. Bu madde, şartlar gerçekleştiğinde tüm mahkemelere itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisi tanır. Maddenin bireysel başvuru incelemesi yapan Anayasa Mahkemesi için de geçerli olduğu ise izahtan varestedir. Aksi durumda bu biçimdeki temel anayasal yetki Anayasa Mahkemesinden esirgenmiş olacaktır.

14. Nitekim bugüne kadar Anayasa Mahkemesi, bir diğer önemli görevi olan siyasi parti kapatma davalarında önündeki davada uygulanacak kanun hükmündeki Anayasa'ya aykırılıkların incelenmesini istediğinde dava konusu kuralı norm denetimi sıfatıyla görev yapacak olan Anayasa Mahkemesine taşımıştır. Geçmişte bunun çok sayıda örneği mevcuttur (bu yöndeki örnek bazı kararlar için bkz.: AYM, E.1998/2, K.1998/1, 09/01/1998; E.2000/86, K.2000/50, 12/12/2000; E.2010/17, K.2010/112, 08/12/2010).

15. Benzer bir yaklaşımla Yüce Divan sıfatıyla gerçekleştirdiği yargılamalarda da Anayasa Mahkemesi, önündeki ceza davasının değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kanun hükümlerinde Anayasa'ya aykırılık görmesi durumunda aynı şekilde kuralı norm denetimi yapacak olan Anayasa Mahkemesinin önüne taşıyabilir.

16. Dolayısıyla bu aşamada açıklığa kavuşturulması gereken husus, Anayasa'nın 152. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartların bireysel başvuru kapsamında inceleme yapan Anayasa Mahkemesinde bulunup bulunmadığıdır.

17. Bu itibarla burada davada “uygulanacak kural” hususunun, bireysel başvuru incelemesi yapan Anayasa Mahkemesi'nin itiraz yolunu işletmesi usulü yönünden ele alınıp açıklanması gerekmektedir. Bilindiği üzere Anayasa Mahkemesi, norm denetiminde itiraz başvurularının ilk incelemesini gerçekleştirirken, “uygulanacak kural” ile kastedilenin davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte kurallar olduğunu kabul etmektedir (Örnek olarak bkz.: AYM, E.2000/56, K.2000/28, 17/10/2000; E.2013/14, K.2013/56, 10/4/2013; E.2015/76, K.2017/153, 15/11/2017, § 3; E. S.: 2018/8, K. S.: 2018/85, K.T.: 11/07/2018, § 2; E.2023/68, K.2024/190, 05/11/2024; E.2025/95, K.2025/92, 22/04/2025, § 2).

18. Yine ifade etmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru incelemelerinde davaya bakan mahkeme olduğu, temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğinin tespit edilmesi ve bu ihlalin giderilmesi noktasında bağlayıcı kararlar vermek suretiyle nihai hüküm tesis etmeye yetkili bir mahkeme sıfatı taşıdığı, yargısal denetim yetkisini kullandığı, bu denetimi yargısal usullerle gerçekleştirdiği ve bireysel başvuru yolunun bir hak arama yolu olarak bir dava niteliği taşıdığı tartışmasız bir gerçektir.

19. Hal böyle olduğundan bireysel başvuruya konu uyumsuzluğun çözümünde ihlale sebebiyet veren kanun hükmü bireysel başvuru incelemesi sürecinde Anayasa Mahkemesi tarafından açıkça Anayasa'ya aykırı görülürse, norm denetimi sıfatıyla bu konuda vereceği karara kadar Anayasa Mahkemesinin davayı geri bırakma yetkisini kullanması pekala mümkündür.

20. Yukarıda da belirtildiği üzere bireysel başvuru inceleme sürecinde Mahkemenin, ihlale yol açan kuralın denetimi için itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurmasının açık Anayasal dayanağı, Anayasa'nın 152. maddesi hükmüdür.

21. Dolayısıyla, bu konuda Anayasa'da açık bir yetki öngörülmüşken, bu yetkinin hukuksal dayanağı açısından 6216 sayılı Kanun'da veya başka bir kanunda hüküm bulunup bulunmaması hiçbir önem taşımamaktadır. Aksine, Anayasa'nın açık hükmüne rağmen 6216 sayılı Kanun'daki düzenlemelerden hareketle bu yetkinin kullanılmayacağı şeklindeki görüş önemli bir Anayasa'ya aykırılık teşkil edecektir.

22. Bu itibarla Anayasa'nın 152. maddesinin açık hükmü karşısında bireysel başvuru incelemelerinin başlayacağı dönemde 6216 sayılı Kanun'un hazırlık aşamasında bu yetkinin Anayasa Mahkemesine açıkça verilmesi şeklindeki bir düşünceye rağmen daha sonra bundan vazgeçilmesinden hareketle Anayasa Mahkemesinin bahse konu yetkiyi kullanamayacağı biçimindeki görüşe de katılmak mümkün değildir. Zira bu biçimdeki görüş hem kamu hukukunda yetki ile ilgili yukarıda yer verilen temel ilkeler hem de normlar hiyerarşisi gereği Anayasa'nın 152. maddesine aykırı bir kanun çıkarılamayacağı gerçeği karşısında hukuken savunulamaz.

23. Ek olarak, buradaki yetki konusunu, Anayasa Mahkemesinin siyasi sistem içerisinde bir "anayasal organ" olması yönünü de göz önünde tutarak ele almak gerekir. Zira, Anayasa Mahkemesi, gerçekleştirdiği denetimin önemine binaen bir "anayasal organ" olarak öngörülmüş olup bu minvalde Mahkemenin yetkilerinin dayanağı noktasında Anayasa hükümlerinin çok daha farklı bir değeri ve konumu bulunmaktadır.

24. Nitekim Anayasa Mahkemesinin anayasal organ sıfatını vurguladığım bir karşıoyumdaki açıklamalarım, Anayasa'nın 152. maddesinin bireysel başvuru incelemelerinde, ihlale neden olan kuralın Anayasa'ya aykırılığı durumunda temel bir pozitif dayanak işlevi görmesi gerektiği görüşünü güçlü bir biçimde desteklemektedir. Bu nedenle bahse konu karşıoydaki ilgili kısımlara aşağıda aynen yer vermek uygun olacaktır:

"Anayasa kurallarında da görüldüğü üzere Anayasa Koyucunun yargı erki içerisinde Anayasa Mahkemesine yönelik bu yaklaşımı, devletin yasama ve yürütme erklerini oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı gibi Anayasa Mahkemesini de bir 'anayasal organ' şeklinde öngördüğünü ortaya koymaktadır. Bunun içindir ki Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı gibi bir anayasal organ olmasından hareketle Anayasa Mahkemesinin oluşumu, görev ve yetkileri, sahip olduğu güvenceler ve çalışma usulü Anayasa'da oldukça detaylı biçimde düzenlenmiştir.

Nitekim doktrinde de Anayasa Mahkemesinin yargı organının bir parçası ve yüksek mahkeme niteliği taşımakla birlikte bir diğer özelliği olarak bir 'anayasal organ' olduğuna özellikle vurgu yapılmakta olup fonksiyonunun mahiyetinin Mahkemeye yargı içerisinde özel ve öncelikli bir mevki verdiği ifade edilmektedir. Avrupa doktrininde de Anayasa Mahkemelerini herhangi bir yüksek mahkeme değil, bir anayasal organ olarak görme eğilimi mevcut olup, bu bağlamda somut örnek olarak Federal Alman Anayasa Mahkemesinin aynı zamanda anayasal organ olduğu çok net biçimde ifade edilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin anayasal organ olabilmesi için sadece Anayasa'da zikredilmesi yeterli değildir. Mahkemenin bir anayasal organ olarak kabul edilebilmesi için statüsü ve önemli yetkilerinin de Anayasa'da düzenlenmiş olması gerekir. Yine bir anayasal organ olmanın iki önemli sonucu olarak diğer anayasal organlar gibi Anayasa Mahkemesi de kendi içtüzüğünü çıkarma yetkisine sahiptir ve diğer anayasal organlardan daha alt bir konumda olmadığı gibi örgütlenme bakımından anayasal organlardan bağımsız konumdadır.

İşte bu nedenledir ki bir anayasal organ olması nedeniyle Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, görev, yetki ve işleyişinin doğrudan Anayasa tarafından ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olmasının bir sebebi vardır. Anayasa'nın kendisine verdiği görev ve yetkilerin bir gereği olarak yasama organını denetleyen Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve işleyişinin yasama organının takdirine bırakılmamasıyla anayasa yargısının anlamının zayıflaması önlenmiştir.

Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, üyelerinin statüsü, görev ve yetkileri, denetim yolları ve kapsamı, kararlarının özellikleri ve çalışma ve yargılama usullerinin Anayasa'da detaylı biçimde belirlenmiş olması nedeniyle bu konularda ayrıntı ile ilgili kamun koyucuya sadece sınırlı bir düzenleme yetkisi tanınmış olduğu görülmektedir. Bu durumun yukarıda da ifade edilmeye çalışıldığı üzere Anayasa Mahkemesinin yasama organını denetlemesinden kaynaklandığı açıktır. Zira denetleyen organın hukuki statüsü ile görev ve yetkilerini belirleme yetkisinin denetlenen organa bırakılması mümkün olamaz.¹

Bunun içindir ki Anayasa Mahkemesinin kuruluşu ve yargılama usullerini düzenleyen 6216 sayılı Kanun önemli ölçüde Anayasa tarafından getirilen ayrıntılı Anayasal hükümleri açıklayıp tekrar etmektedir. Bu durum diğer yüksek mahkemelere kıyasla Anayasa Mahkemesinin konumu açısından oldukça önemli bir anayasal güvence olarak görülmektedir² Anayasa Mahkemesinin oluşumu, görev ve yetkileri ve çalışma usulü ve benzeri konuların ayrıntılı biçimde Anayasa'da düzenlenmesi nedeniyle yapısında veya görevlerinde bir değişiklik yapılabilmesi ancak bu konudaki bir Anayasa değişikliği ile mümkün hale gelebilecektir³” (Bkz.: “AYM, E.2023/104, K.2023/177, K.T.: 11/10/2023” künyeli kararda Yusuf Şevki Hakyemez'in karşıoyu: §§ 24-29).

25. Yukarıda sıralananlar bağlamında, bir anayasal organ olması hususu da dikkate alındığında, Anayasa Mahkemesinin görevinin ifası noktasında sahip olduğu yetkilerle ilgili olarak asıl bakılması gereken yerin Anayasa hükümleri olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında 6216 sayılı Kanun'da bahse konu yetkinin açıkça verilmemiş olmasının bu yetkinin varlığı ile ilgili değerlendirmelerde hiçbir hukuki değeri bulunmamaktadır.

26. Zira bir anayasal organ olarak Anayasa Mahkemesinin yetkileri ile ilgili asıl bakılması gereken hukuki düzlem Anayasa'dır. Anayasa'nın 152. maddesi, bu yönü ile siyasi parti kapatma davaları ve Yüce Divan sıfatıyla bakılan davalarda olduğu gibi bireysel başvuru incelemelerinde de Anayasa Mahkemesine davaya bakmakta olan mahkeme sıfatı ile önündeki uyuşmazlığa uygulanacak somut kanun hükmünü itiraz yolu ile norm denetimi sıfatıyla görev yapan Anayasa Mahkemesinin önüne taşıma yetkisini vermektedir.

¹ Bülent Tanör/Necmi Yüzbaşıoğlu, Türk Anayasa Hukuku, 20 Bası, Beta Yay., İstanbul 2020, s. 486-487

² Mehmet Merdan Hekimoğlu, Alman Hukuku Işığında Türk Anayasa Yargısının Hukuki Boyutları Detay Yay., Ankara, 2004, s. 66-67

³ Yılmaz Aliefendioğlu, Anayasa Yargısı ve Türk Anayasa Mahkemesi, Yetkin Yay., Ankara, 1996, s. 212.

27. Bununla birlikte, giderim yönünden bu şekilde bir görüş savunulduğunda hemen akla benzer başvurularda, Anayasa Mahkemesinin -bugüne kadar benim de katıldığım şekilde- ihlalin dayanağı olan kanun hükmü ile ilgili olarak ya Türkiye Büyük Millet Meclisine çağrıda bulunması (örnek bazı kararlar için bkz.: Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019; Bedrettin Morina [GK], B. No: 2017/40089, 5/3/2020; Sabri Uhrağ [GK], B. No: 2017/34596, 29/12/2020; Muammer Bulut [GK], B. No: 2020/9066, 21/11/2024; Caner Şafak[GK], B. No: 2024/41763, 8/7/2025) ya da derece mahkemelerinden Anayasa'nın 152. maddesindeki itiraz yolu aracılığı ile kuralı Anayasa Mahkemesinin önüne getirme yolunu devreye sokmalarını istemesi gelmektedir (örnek bazı kararlar için bkz.: (Hulusi Yılmaz [GK], B. No: 2017/17428, 1/12/2022; Kemtaş Tekstil İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. [GK], B. No: 2020/22192, 17/5/2023; Mohamma Salem Pashto ve Nazı Salem [GK], B. No: 2019/26339, 17/5/2023; Meryem Boyacıoğlu [1. B.], B. No: 2020/9020, 13/3/2025).

28. Bireysel başvuru incelemelerinde ihlalin bizzat uyumsuzluğun esasını çözecek olan kanun hükmünden kaynaklanması durumunda Anayasa Mahkemesinin kullandığı bu iki yol da yasama organında ve derece mahkemelerinde belli ölçüde karşılık bulmuş ve bu şekilde ihlale sebebiyet veren kanun hükmü ya yapılan çağrı üzerine yasama organı tarafından kaldırılmış veya Anayasa'ya uygun hale getirilmiş ya da itiraz yolu ile derece mahkemelerince Anayasa Mahkemesinin önüne getirildiğinde iptal edilmiştir.

29. Bununla birlikte, ihlal kararının giderim kısmında Anayasa Mahkemesince her iki seçeneğe de yer verilmiş olmasına rağmen, yine de ihlale sebebiyet veren somut kanun hükmünün yasama organı tarafından kaldırılmaması veya itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesinin önüne getirilmemesi durumu söz konusu olabilmektedir (İhlal kararında her iki yol dile getirilmesine rağmen 31.07.2025 tarihine kadar bu çağrılardan olumlu sonuç alınamayan örnek bazı kararlar için bkz.: Mohamma Salem Pashto ve Nazı Salem [GK], B. No: 2019/26339, 17/5/2023; Fikret Aslan [GK], B. No: 2019/41241, 25/2/2025). Böyle bir durumda ise Anayasa Mahkemesinin insan haklarını koruma noktasındaki olumlu gayreti sonuçsuz kalabilmektedir.

30. Oysa, bireysel başvuru mekanizması ancak farklı paydaşların her birinin insan hakları ihlallerini giderme sorumluluğunu etkin biçimde kabul etmesi ve bu konuda kendilerinden beklenen performansı sergilemesi halinde işlerlik kazanacak bir sistemdir. Bu düzeydeki bir uygulama birliğinin varlığı halinde ancak bireysel başvurudan amaçlanan sonuç elde edilebilir.

31. İşte bu çerçevede Anayasa Mahkemesinin ihlalin kanundan kaynaklandığını tespit etmesi durumunda; bu keyfiyeti yasama organına bildirdiğinde yasama organının ihlale sebebiyet veren hükme ilişkin yapması gerekenleri bir an evvel yapması; benzer şekilde derece mahkemelerinin ihlale sebebiyet veren kanun hükmünü itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine taşıması gerekmektedir.

32. Zira, bireysel başvuru bir hak arama yolu olarak işin merkezine Anayasa Mahkemesini koymakla birlikte, bu hak arama yolundan istenilen olumlu sonuçların elde edilebilmesi için kamusal yetki kullanan tüm kişi ve kurumların hak ihlallerine sebebiyet vermeyen bir yaklaşımla görevlerini yerine getirmeye özen göstermeleri fevkalade önem arz etmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi dışındaki mahkemelere ve yasama organına ihlallerin ortadan kaldırılması noktasında oldukça önemli görev ve sorumluluklar yüklenmiş durumdadır.

33. Nitekim, Anayasa'nın Başlangıç kısmında belirtildiği gibi, kuvvetler ayrılığı devlet organları arasında bir üstünlük sıralaması değil, yetki ve görevlerin kullanımıyla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliğidir. Bireysel başvuru sistemi de kamusal yetki kullanan tüm kişi, kurum ve kuruluşların bu işbirliği yaklaşımını sergilemesini gerektirmektedir.

34. Bununla birlikte, bireysel başvuru incelemelerinde ihlalin doğrudan kanun hükmünden kaynaklanması halinde, yasama organı ve derece mahkemeleri kendilerinden beklenen katkıyı sunmadığında, devreye artık kaçınılmaz olarak, benim giderim yönünden bu karşıoyda önerdiğim çözüm yolu sokulmalıdır.

35. Bu itibarla Anayasa Mahkemesinin, ihlale sebebiyet veren kanun hükmünü itiraz yoluyla kendi önüne taşıması yolu çözüm olarak gündeme gelecektir. İfade etmek gerekir ki bu yöntemin “kendi kendine başvuru” biçiminde görülmesi doğru değildir; zira Anayasa'nın 152. maddesi, mahkeme sıfatını haiz tüm yargı organlarına bu yetkiyi tanımıştır. Bireysel başvuruda da Anayasa Mahkemesi aynı sıfatı taşımaktadır.

36. Aksi durumda ihlali giderme noktasında yasama organının kuralı kaldırma veya değiştirme ya da derece mahkemelerinin itiraz yolunu devreye sokma şeklindeki inisiyatiflerini beklemek gerekecektir. Nitekim, gelinen aşama itibarıyla, daha önce verilen kimi ihlal kararları bağlamında, mahkemeler ve yasama organının kendilerinden bekleneni tam anlamıyla yapmadığı da gözlemlendiğinden, ihlale yol açan kanun hükmünün bizzat Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenip iptal edilmesi gibi daha etkili bir giderim yolunun uygulanması artık zorunluluk halini almıştır. Bu durum bireysel başvurudaki etkin hukuki korumanın tesisi ve ihlale sebebiyet veren kanun hükmündeki Anayasa'ya aykırılığın giderilebilmesi bakımından gereklidir.

37. Bu kapsamda, bireysel başvuru incelemelerinde bugüne dek ihlalin kanundan kaynaklanması durumunda belirtilen giderim yollarının ne ölçüde etkili olduğunu anlayabilmek için, bu konudaki istatistikleri kısaca incelemekte fayda vardır.

38. Anayasa Mahkemesi ihlalin kanun hükmünden kaynaklanması nedeniyle ilk olarak 30/5/2019 tarihinde yasama organına çağrıda bulunmuştur. Bu karardan iki buçuk yıl sonra 1/12/2022 tarihinde ise Anayasa Mahkemesince derece mahkemelerine Anayasa'nın 152. maddesi gereğince itiraz yolunun çalıştırılması yolu gösterilmeye başlanmıştır.

39. Anayasa Mahkemesi ilk olarak Y.T. kararında (bkz.: Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019) ihlalin kanundan kaynaklandığı gerekçesiyle 6458 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasında değişiklik yapılması hususundaki keyfiyetin yasama organına bildirilmesine karar vermiştir. Bahse konu ilk çağrı kararından 31.07.2025 tarihine kadar toplam 25 ihlal kararında yasama organına bu şekilde çağrıda bulunulmuştur. Yasama organı ise bu çağrılardan sonra sadece dört tanesinde ihlale sebebiyet veren kanun hükümlerinde değişiklik yapmıştır.

40. İhlalin kanundan kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi ihlalin giderimi bağlamında Hulusi Yılmaz kararıyla (Hulusi Yılmaz [GK], B. No: 2017/17428, 1/12/2022) birlikte artık ihlale sebebiyet veren ve Anayasa'ya aykırı olan kanun hükmünün iptali için Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmasının başvuruya konu olayın koşulları dikkate alındığında daha doğru bir yol olarak ortaya çıkmakta olduğuna işaret etmeye başlamıştır. Böylece Anayasa Mahkemesi artık ihlalin gideriminin bu şekilde sağlanabileceğini belirterek yeniden yargılama yapmak üzere dosyayı derece mahkemelerine gönderirken, aynı zamanda bu mahkemelerden somut norm denetimi

yolu ile ihlale sebebiyet veren kanun hükmünü Anayasa Mahkemesinin önüne getirmelerini beklemektedir. 01/12/2022 tarihinden 31.07.2025 tarihine kadar toplam 13 kararda ihlale sebebiyet veren sekiz kurala ilişkin Anayasa'nın 152. maddesi yolu derece mahkemelerine önerilmiş olup, sadece beş kurala ilişkin somut norm denetimi başvurusu Anayasa Mahkemesine yapılmıştır.

41. Yukarıda yer verilen istatistiki verilerde de görüldüğü üzere Anayasa Mahkemesinin bugüne kadarki karar pratiği göz önüne alındığında, yasama organına yapılan çağrıların fevkalade sınırlı bir kısmında kanun değişikliğine gidildiği; derece mahkemelerine önerilen somut norm denetimi başvurularının ise kısmen gerçekleştirildiği görülmektedir.

42. Gelinen bu aşamada artık Anayasa Mahkemesinin kendisinin bireysel başvuru incelemesi sürecinde itiraz yolunu çalıştırmasının daha isabetli olacağı kanaatinde olduğum için, eldeki dosyada giderim yönünden çoğunluğun ulaştığı *“Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması ve Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulabilmesi için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesine (E.2019/14, K.2020/1183) gönderilmesi”* ve *“Tespit edilen sorunla ilgili olarak kararın bir örneğinin bilgi ve takdiri için Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesi”* şeklindeki sonuca katılmamaktayım.

43. Sonuç olarak, bireysel başvuru sisteminin etkili bir hak arama yolu olarak devam edebilmesi için, Anayasa Mahkemesinin ihlalin kanundan kaynaklandığı durumlarda Anayasa'nın 152. maddesi kapsamında itiraz yolunu bizzat işletmesi zorunluluk halini almıştır.

44. Bu nedenle ihlalin giderimi yönünden eldeki bireysel başvuruda ihlale sebebiyet veren kanun hükmü için itiraz yolunun çalıştırılması gerektiği gerekçesiyle bu dosyada giderim yönünden çoğunluğun ulaştığı sonuca katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY

Başvurucu, ceza yargılamasında bağlantılı suçlardan birine ilişkin temyiz incelemesi devam ederken diğer suçtan kurulan hükmün istinaf aşamasında kesinleşmesi ve kesinleşen hüküm yönünden infaz aşamasına geçilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Sayın Mahkemece yapılan değerlendirmede çoğunluk tarafından başvurunun, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiş, giderim yönünden ise, ihlalin kanundan kaynaklandığı belirtilerek TBMM'ye bildirimde bulunulmasına ve yerel mahkemece ilgili Kanun hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapması için yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiştir. Aşağıda belirtilen gerekçeler ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Başvurucu 10.07.2010 yılında yapılan öğretmen olarak atanmak isteyen lisans mezunlarının girebildiği KPSS sınavında eğitim bilimleri testinde tüm sorulara doğru cevap vermiştir. Sınavın eğitim bilimleri testinin iptal edilmesi üzerine başvuru tekrarlanan sınava da girmiş ve eğitim bilimleri testi ile iptal edilmeyen genel yetenek genel kültür testlerinden hesaplanan puana göre öğretmen olarak ataması yapılmıştır. ÖSYM tarafından düzenlenen 15.03.2016 tarihli raporda, genel yetenek testinde birkaç soruda yanlış seçenekte birleşen adaylardan birinin de başvuru olduğu belirlenmiştir. Başsavcılık tarafından başvuru hakkında soruşturma başlatılmış, soruşturma kapsamında başvurunun tekrarlanan eğitim bilimleri testinde 120 sorudan ancak 83'ünü doğru cevapladığı, telefon iletişim kayıtlarının incelenmesi sonucunda sınavdan önce yakın tarihlerde kendisi gibi yanlış seçenekte birleşen bazı şüpheliler ile telefonlarının aynı baz istasyonundan sinyal verdiği, başvurunun FETÖ/PDY ile iltisaklı kurumlarda üç yıl çalıştığı, bu kurumlarda aynı dönem çalıştığı kişilerden bazılarının sınavda çok yüksek başarı göstermesine rağmen tekrarlanan sınavda başarılarının düştüğü, bazılarının ise tekrarlanan sınava girmediği belirtilerek, başvuru hakkında kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık, resmi belgede sahtecilik, silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlenmiştir.

İddianamenin kabulü ile açılan dava görülmeye başlanmış ve yargılama sonucunda mahkemece başvuru hakkında kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık ve terör örgütüne üye olma suçlarından mahkûmiyet kararı, resmi belgede sahtecilik suçundan ise beraat kararı verilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçundan verilen mahkûmiyet kararı, istinaf denetiminden geçerek kesinleşmiş, terör örgütüne üye olma suçundan verilen mahkûmiyet kararı ise temyiz incelemesi üzerine Yargıtay ilgili Dairesi tarafından bozulmuştur. Yerel mahkemece bozma üzerine yapılan yargılama sonucunda terör örgütüne üye olma suçundan beraat kararı verilmiş ve bireysel başvurunun incelendiği tarih itibari ile bu kararın kesinleşmediği görülmüştür.

Çoğunluk görüşünde iptal gerekçesi olarak, somut olayda dolandırıcılık ve terör örgütüne üye olma suçları yönünden sözkonusu olduğu gibi kesinleşen ve incelemesi devam eden eylemler arasında sübuta veya hukuk kurallarının uygulanmasına ilişkin maddi vakıalar yönünden yakın ilişki, bağlantı veya bütünlük olması durumlarında istinaf aşamasında kesinleşen bu tür bir mahkûmiyete rağmen temyiz incelemesi sonucunda verilecek olası bir bozma kararının, kesinleşen ve bu nedenle infazına başlanan belki de infazı tamamlanan hükümle telafisi imkânsız bir çelişkinin ortaya çıkmasına neden olacağı, bu tür bir durumun ise hukuk güvenliği ilkesine zarar vereceği, bir maddi veya hukuki vakia ile ilgili olarak

yargısal nitelikte bir karar verildikten sonra başka bir yargı merciinin aynı olgu hakkında bu karardan farklı bir sonuca ulaştığı durumlarda bunun gerekçesinin kararda belirtilmesi gerektiği, somut olayda olduğu gibi istinaf aşamasında kesinleşen dolandırıcılık suçunun gerekçesinde kabul edilen maddi vakıa hakkında temyiz merciince farklı bir değerlendirme yapılması kişilerin gerekçeli karar haklarının ihlalini de gündeme getirebileceği, bu nedenlerle başvurusunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Belirtmek gerekir ki, çoğunluk gerekçesinde belirtildiği üzere, kesinleşen ve incelemesi devam eden eylemler arasında sübuta veya hukuk kurallarının uygulanmasına ilişkin maddi vakıalar yönünden yakın ilişki, bağlantı veya bütünlük olması durumlarında istinaf ve temyiz incelemelerinde farklı sonuçlara ulaşılması hukuk güvenliğini zedeleyebilecektir. Ancak somut olayda, istinaf incelemesinde kesinleşen kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu ile terör örgütüne üyelik suçu arasında maddi vakıalar yönünden yakın bir ilişki veya bağlantı mevcut değildir. Öyle ki, başvuru hakkında 2010 KPSS sınavında soruları önceden elde ettiği iddiası ile soruşturma ve kovuşturma yapılmış ve mahkûmiyet hükmü kurulmuştur.

Anayasa Mahkemesi Aydın Yavuz ve Diğerleri başvurusunda (Başvuru Numarası: 2016/22169, Karar Tarihi: 20/6/2017, R.G. Tarih ve Sayı: 30/6/2017-30110) FETÖ/PDY örgütünün özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalara yer vermiştir. Söz konusu kararda yapılan tespitlerin bazıları şöyledir; “....FETÖ/PDY'nin başlangıçta özellikle din ve eğitim alanında faaliyet göstererek toplumda meşruiyet kazanmaya çalışmıştır. ii. FETÖ/PDY, bünyesinde bulunan ışık (talebe) evleri, okullar, yurtlar ve dershaneler aracılığıyla ulaştığı gençleri amaçları doğrultusunda yetiştirmiş ve bu kişiler yapılanmanın insan kaynağını oluşturmuştur...iv. FETÖ/PDY'nin sosyal, kültürel ve ekonomik alanda yürüttüğü yasal faaliyetleri; dershaneler, okullar, üniversiteler, dernekler, vakıflar, sendikalar, meslek odaları, iktisadi kuruluşlar, finans kuruluşları, gazeteler, dergiler, TV kanalları, radyolar, İnternet siteleri, hastaneler gibi sivil alanlara ilişkindir...”. Bu kararda belirtildiği üzere, FETÖ/PDY terör örgütünün ortaya çıkması ve toplumda meşruiyet kazanmasındaki en önemli unsur, eğitim faaliyetleri olmuştur. KPSS sınavının ve özellikle eğitim bilimleri testine ilişkin soruların önceden elde edilmesi ve üçüncü kişilerle paylaşılması, örgütün resmi kurum ve okullara kendi bünyesi içerisinde yer alan kişilerin öğretmen olarak atanmasını sağlaması ve bu şekilde eğitim sektöründeki yapılanmasının bir görünümünü oluşturmaktadır.

Somut olayda yerel mahkeme, başvuru hakkında kamu kurumları aleyhine dolandırıcılık suçu açısından, başvurusunun iptal edilen ve tekrarlanan sınavlarda aldığı puanı, baz birlikteliğini ve FETÖ/PDY ile iltisaklı kurumlarda çalışmasını ve sınavda başarı gösteren bir çok kişiyle irtibatlı olmasını gerekçe göstermiştir. Terör örgütü üyeliği suçu açısından ise, FETÖ/PDY terör örgütünün söz konusu soruları örgüt üyesi olmayan kişilere vermeyeceği kabulüyle örgüt üyeliğinden mahkûmiyet hükmü kurmuştur. Hal böyle olunca, her iki suçun unsurları farklı olup, kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak işlenen dolandırıcılık suçu, kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak işlenen dolandırıcılık suçu türü olarak düzenlenmiştir. Başvuru KPSS sınav puanına göre öğretmen olarak atanmış ve bu kapsamda maaş, ek ders ücreti gibi kazanımlar elde etmiş, kamu kurumunu zarara uğratmıştır.

Silahlı terör örgütüne üyelik suçunun oluşabilmesi içinse, failin örgütle organik bağ kurması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerinin bulunması gerekir. Bunun yanında örgütün amacı ve menfaatlerine katkı sunan ve ancak örgüt üyeleri tarafından işlenebilen suçların faileri de örgüt üyesi olarak cezalandırılabilir. Somut olayda kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak işlenen dolandırıcılık suçunun mutlaka örgüt kapsamında işlenmesi gerekli olmayıp, soruları elde eden kişi FETÖ/PDY terör örgütüne üye olabileceği gibi, bu terör örgütüne üye olan kişilerin elde ettiği soruları, hısmılık ve arkadaşlık gibi sebeplerle ya da maddi menfaat elde etmek amacı ile örgüt üyesi olmayan kişilere de vermesi mümkündür. Hal böyle olunca örgüt üyeliği ile dolandırıcılık suçunun unsurları arasında yakın bir ilişki veya irtibat söz konusu değildir.

Yerel mahkemece başvuruçunun örgüt üyesi olduğu için soruları elde ettiği ve kamu kurumları aleyhine dolandırıcılık suçunu işlediğine dair bir gerekçe ortaya konulmamış, aksine kamu kurumları aleyhine dolandırıcılık suçunu işlediğine dair somut deliller ortaya konulduktan sonra, bu soruların örgüt üyesi olmayanlara verilemeyeceği gerekçesi ile terör örgütü üyeliğinden de mahkûmiyet hükmü kurulmuş, ancak bu karar temyiz incelemesinde bozulmuştur. Hal böyle olunca her iki suçun unsurları farklı olup, kamu kurumları aleyhine dolandırıcılık suçundan verilen mahkûmiyet hükmünün istinaf aşamasında kesinleşmesi, terör örgütü üyeliği suçu yönünden ise temyiz incelemesi yapılması, başvuruçunun adil yargılanma hakkı kapsamında hakkaniyete uygun yargılanma hakkını ihlal etmemektedir.

Çoğunluk görüşü uyarınca giderim olarak, ihlalin kanundan kaynaklandığı belirtilerek TBMM'ye bildirimde bulunulmasına ve yerel mahkemece ilgili Kanun hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapması için yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere, somut olayda, istinaf aşamasında kesinleşen, yani temyiz yolu kapalı olan kamu kurumları zararına dolandırıcılık suçu ile temyize konu olan terör örgütüne üye olma suçu arasında yakın bir ilişki veya bağlantı mevcut olmadığından kanundan kaynaklanan bir ihlalin bulunmadığı kanaatine ulaşılmış olup, bu nedenlerle çoğunluk tarafından kabul edilen TBMM'ye bildirim, yeniden yargılama yapılması ve yerel mahkemece Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvuru yapılması şeklinde belirtilen giderim yöntemlerine de katılmak mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle, başvuruçunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkı ihlal edilmediğinden, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne ve giderim yöntemlerine katılmıyorum.

Üye
Ömer ÇINAR